BARBAR
denen
Ö
ÖTEKİLER
Batı Irkçılığı Üzerine Bir Manifesto
Çeviren: Emine Buket Sağlam
1
Önsöz
y*jr^* yıl önce 1492 yılında, Christopher Columbus, ^^1 II 1 Hindistan'a uzanan yeni bir yol arayışı içinde V—* *|J |J* Atlantik boyunca yelken açmıştı. Colom-bus'un gerçekleştirdiği bu tarihi seyahat Avrupa için yeni, şaşırtıcı bir dönem başlatmış, okyanus boyunca ve onun ötesindeki halklar için de benzeri görülmemiş bir baskı çağının habercisi olmuştu.
Bu seyahatin sonunda pusuda yatan emsalsiz ani karşılaşma, Avrupa'nın Öteki Halk'la ilişkilerinde yeni bir hareket olmada açıkça başarısız olmuştu.
Amerika'ya Yeni Dünya denecekti. Bu dünya, Hıristiyan Avrupa vatandaşlarına tamamen yeni olan kültürlerle iskan edilmiş, Avrupa tecrübesine yeni olan, doğal bir çevreydi. Bununla birlikte Colombus ile birlikte Atlantik'i geçen ve Hindistan teşebbüsünün kaderini belirleyen, asıl eski dünyanın refleksleri ve düşünceleriydi.
Yüzyıllar boyunca Avrupa, kendisinin dokunup ulaşabileceğinin ötesinde olan Öteki Halk ve doğal dünya hakkında bir endişe duymuştur. Esasen Herodotus'tan Pliny'e, St Au-gustine'den Columbus'a kadar Batı düşüncesinde yer alan, cinlere, fantazilere ve korkulara dayanan, akıl almaz detayla

örülü bu duygu, Avrupa'nın kendi kimliğinin integral bir parçası olmuştu. Yeni kıta Avrupa'da yeni hayat bulan bu eski teamül, ilk tanışmaydı.
Kişi, 1492'de başlayan bu tecrübelerin şaşırtıcı yeniliğinin, Avrupa'nın kendi kuruntusunun merkezindeki yalanını açığa vurabileceğini düşünebilir, kaldı ki olaylar bunun hayalci bir rüya olduğunu ispatlamaktadır. Yeni Dünya'nm Avrupa'ya tanıtılması eski ve bildik düşüncelerle oldu. 1492 yılında başlayan seyahatler, büyük bir yalanı onaylamayla, dahası onu meşrulaştırmayla sonuçlandı.
Columbus'un seyahati bir karşılaşma yerine Avrupa'nm Öteki Halk'tan ayrılmasına, hala üstesinden gelinmesi ve iyileştirilmesi gereken bir parçalanmaya sebep oldu. 1492 olayları, bir bakıma bir Yunan trajedisidir.
Bunlar Avrupa'nın Yunan düşüncesine olan entelektüel borcunun bir fonksiyonuydu. Ve klasik Yunan trajedisi gibi, sonuçları kan gölü ve insan acısıyla dolu bir acımasızlık oldu. Sonuçlar bir bakıma globaldi ve paylaştığımız doğal dünya ile birlikte bütün insanlık arasında daha iyi ilişkiler kurabilmek için, bütün dünya insanlarının sahip olduğu en güzel ümitleri örselemeye devam etti. Sadece 29 yıl, Macellan'm dünya çevresini dolaşmasını ve Columbus'un ilk seyahatini birbirinden ayırmaktadır. Bugün hepimiz globalizasyonun bu yoğun patlamasının sonuçlarını yaşamaktayız. Hepimiz Columbus'un izindeki yol arkadaşlarıyız.
Hollandalı coğrafyacı ve harita yapımcısı Gerhardus Mer-cator, dünya hakkında, hızla kullanılmaya hazır hale gelen yeni bilgileri derlemişti. Bize, Columbus'un en etkili mirası olarak Atlantik merkezli bir dünyanın görsel imajını vermiştir. Tarihin, dünyanın gözü 'oculus mundi' olduğunu söyleyen de Mercator'dı.
1492'nin tarihi olayları, Batı'nm gözünde onun ruhunun daha iyi anlaşılmasında daha da büyük bir deformasyona, kanserli ve ölümcül bir dönemin başlamasına neden oldu. Şüphesiz bizler de sırayla Columbus'un aynı derecede kendi-

ni yok eden iddialarına karşı koyamadığımız için etkilendik. Bununla beraber bugün kendimizi, azalan, sıkıştıran, eş merkezli dairelere yerleşmiş bir 'tarih'te sıkışmış buluyoruz.
Bu hortumun başladığı nokta bir yalandır, Batı'nm ve Ötekileri'nin doğası hakkındaki koca bir yalan: olmak zorunda olan şey, trajik bir şekilde onun dönüştüğü şey.
Birçoğuna, Avrupa'nın geçmişi hakkındaki, bu tamamen yeni ve gelenek dışı bilgi, sorunlu ve cüretkar gelebilir. Biz onda bir manifesto başlangıcı, biraz iç karartan bir başarıyla, sadece Batılı olmayan halkın insanlığını söküp atmayı ve kimliğini saptamayı değil, ayrıca Batı'nm kendisini de köleleştirmeyi başaran bir tarihten çıkan bir haykırış görmekteyiz ve bu, dünya gezegeninin yaşamını sürdürmesi dahil, günümüzün ivedi meselelerini çözümlemek için hem Batılı, hem de Batılı olmayan kreatif ve özgür yollardan yoksun bırakma şeklinde bizleri tehdit etmektedir.

Bizler hala 1492 tarihini yaşamaktayız. O yıl, gerçek bir kesişen kültür karşılaşması, tarihin kör gözü tarafından pusuya yatırıldı. 500 yıl önce farkına varılmayan ve görülmeyen olasılıkları, insanlığın gelecek 500 yılı üzerine yansıması için, yeniden gözden geçirilmelidir.

Christopher Columbus kendi maddi çıkarlarını düşünen bir adam, zamanının en gelenekçi tavrıyla terfi arayışmdaki bir maceraperestti. Onbeşinci yüzyılın ikinci yarısı, Avrupa'da ekonomik yayılma dönemiydi. Salgının (veba) sebep olduğu bir önceki asrın büyük nüfus azalışı, bütün Avrupa milletlerinde yeni insanların doğuşu için birçok fırsat ve mekan bırakmıştı.
Columbus'un doğduğu şehir olan Cenova'nın zenginliği, onun Avrupa yaşantısının pratikteki tüm lüksünün, çoğu ihtiyaçlarının kaynağı Müslüman dünya ile olan ticari bağlarına ve Avrupa'nın Atlantik kıyıları ile olan kitle ticaretine dayanmaktaydı. Cenova tacirleri, tber yarımadası boyunca sürekli büyüyen komünler kurmuş, Britanya, Hollanda ve Fransa'da faaliyet göstermişlerdi. Ticaret ve gemicilik, Cenova hayat tarzının vazgeçilmez bir parçasıydı. Yurttaşlarının bu büyüyen komünleri, kökü tarihe dayanan yerli modada zengin olmak için denize açılan genç bir erkek için, açık ve hazır bir destek sistemi oluşturmaktaydı.
Atlantik sularına yapılan seyahatler, kişinin elde edebileceği hangi pazar kaynağı olursa olsun, koruması ve kendine

ait olduğunun ilanında tek yolun kraliyet izni olması nedeniyle krallar tarafından onaylanmaktaydı, izin, sadece sömürü hakkını değil, aynı zamanda kişinin, Avrupa'da yapılan ticaretin düzenli sistemi içine girişini de korumaktaydı. Daha önceleri 'Hindistan girişimi' için Columbus'un krallarından ilerleme istediği ispanya, Portekiz ve ingiltere'nin tamamının, Atlantik sularına artan bir ilgisi vardı. Aslında hepsinin arasında yeni Atlantik mülkiyetleri için sert bir rekabet bulunmaktaydı. Portekiz ve ispanya'nın Atlantik keşiflerindeki ilgilerinin arkasında belli bir neden vardı. Her iki ülke, kültürel olarak Müslüman dünyadan hem etkilenmiş hem de zenginleştirilmişti. Aslında 800 yıldan fazla bir süre Müslümanlar ispanya'da bulunmuştu ve hem ispanya hem de Portekiz, aslen çok uluslu ülkeler olup bu, onların Avrupa'da bugün silmeye kararlı oldukları bir geçmişti. Ulus olarak Avrupa sahnesine çıkışları, ispanya'yı yeniden fethedişlerinin *(recon-quista)* sonucunda, yani o bölgelerdeki Müslüman kontrolünü geri püskürtmelerinin sonucunda oldu. ispanya, Ocak 1492'de, Columbus'un ilk yolculuğunun resmi izni onaylanmadan tam 3 ay önce, Granada üzerindeki son zaferini kazanırken, Portekiz, süreci 1249'da bitirmişti. O zamanlar Atlantik'teki başlıca ilgi alanlarının Müslüman egemenliğine daha çok baskın yapmak olduğu çok şaşırtıcı değildir.
Iber güçleri, özellikle ekonomik önemi olan Müslüman üstünlüğünün iki yönüyle motive ediliyordu. Müslüman Le-vant, Avrupa yaşantısını zevkli ve hoş görülebilir kılan lüksler ve çeşnilerden gelen Hindistan ticaretine hükmediyordu. Avrupadaki ticareti, Venedik ve Cenovalı tüccarlar tarafından yapılan bu ürünleri ele geçirmek için, altına akut bir ihtiyaç vardı. Orta çağ boyunca ticaretin ve Avrupa parasının sigortası olan altın, Batı Afrika'nın altın yataklarından Fas'a, Sahra boyunca ulaşıyor ve oradan tekrar uzak doğudaki Müslüman ülkelere geçmeden önce, Avrupa sirkülasyonuna giriyordu. Sonuç olarak, ortaçağ dünyasının ekonomik trendleri, Müslüman dünyasının zenginliğine direkt katkıda bulunan Avrupa'yı dezavantajlı bir konuma soktu..

Avrupa'nın kendi sınırları ötesindeki ilk yayılması, Sahra-aşırı altın rotalarının kontrolünü emniyete almaya niyetlenen Portekizliler tarafından gerçekleştirildi. 1425'te Kuzey Afri-ka'daki Küta'yı ele geçirdiler, ancak Fas'ın kendisinde keşfedilecek ne altın vardı ne de bu, kişinin altın ticaretini ele ge-çirmek için yeteri kadar sağlam bir girişimdi. Muhtemeldir ki, Portekiz'in Mağrib'le irtibatı, ona Afrika'nın iç bölgeleri ve kıyıları hakkında yeterli bilgi sağlamış ve altın ticaretinin kaynağma daha yakın olanı vurma, böylece de deniz yoluyla kara ticareti ağını kurma avantajını elde etme fikrini ateşle-miştir. Afrika kıyılarından aşağıya doğru ilerleyen Portekiz seyahatlarinin hepsi kişisel maceralar, oldukça sık bir şekilde daha büyük bir şövalyelikle meşrulaştırılan açık bir korsanlık, ve bununla birlikte kaçınılmaz bir haçlı motifiydi. Malyn Newitt (1986), bunun Portekizli Navigatör prens Henry'nin 'keşif çağı'nm diğer kusursuz örneğinin hagiografisinin ötesindeki gerçek olduğunu tartışır.
Bununla beraber Avrupa işlerindeki Müslüman egemenliğini yıkma, bu tür bir eylemi meşrulaştırmak için kullanılabilecek ısrarcı bir ortaçağ Avrupa anlayışıydı Columbus tartışmaya katılmadan çok önce, bir Atlantik içeriği ve anlamı vardı. Portekizlilerin Batı Afrika kıyılarında, Mina'da altın ve köle tedarik eden bir limanı bulunmaktaydı Hem Portekiz hem de ispanya, Azor, Kanarya ve Cape Verde'nin Atlantik adalarında koloniler kurmuşlardı. Bu adalara gönderilen yerleşimciler yerli nüfusa boyun eğdirmek ve

ulusal çıkarları doğrultusunda ekonomik potansiyellerini geliştirmekle görevlendirilmişlerdi. Adaların en karlı ürünü şekerdi.
Columbus'un ilk kariyerine, önde gelen bir yerleşimcinin kızıyla evlendiği yer olan Kanarya adalanna yaptığı ticari işler de dahildi.
Aragon ve Castile birleşik krallığının yöneticileri Ferdi-nand ve Isabella, kendilerini yeni Atlantik bölgesini öğrenmede geri kalmış buldular. Ve Hindistan'ın zenginliklerine ulaşmak için, Portekizlilerin kurulu düzeninden bir adım

öteye gitmek amacıyla diğer bazı araçlara ihtiyaç duydular. Bütün Avrupa için 'Hindistan' belirsiz bir terimdi. Hem Müslüman Afrika'nın göbeğini hem de Müslüman ülkelerin gerisinde yatan şeyi içermekteydi. Columbus doğru bir zamanda, Hindistan girişimi için Portekiz'de ve sonra da İspanya'da yardım arıyordu. Bu ülkelerin iç, sosyal, politik ve ekonomik şartları, yeni maddi kaynaklar gerektiriyordu. Altına duyulan ihtiyaç, Atlantik sularında çıkarılan altının var olduğuna dair kanıtlanmış bir gerçeği sadece vurgulamıştı.
Hiçbir Avrupa ülkesi, Hindistan ve Afrika'daki ticaret üzerindeki Müslüman elinin sona ermesini umut etmede, Portekiz ve ispanya'dan daha fazla istekli olamazdı. Her biri Müslüman dünyanın bir parçası olmasına rağmen (belki de bu yüzden), ona karşı sönmeyen bir düşmanlık geçmişine sahipti. Başka hiçbir ülkenin kendi amaçları uğruna Atlantik'i fethetmek için daha büyük bir motivasyonu olamazdı. Ayrıca her iki ülke, Avrupa'nın büyümesine ve Avrupa'nın Avrupalı olmayanla ilişkisine içerik kazandıran papalığa ait bir emir ainciri formunda, bu tarz serüvenler (venture) için, kanuni ve fikri bir çerçeveye sahipti. Her iki ülke aynı zamanda anlamlı olan tek bir görüşü benimsedi ve bu görüş - Haçlı Seferleri, bütün Avrupa'nın kültürel ve entelektüel ürünlerini etkiledi.
Ortaçağ kralları, uluslararası alandaki aktivitelerini papalığa onaylatarak onları meşrulaştırdılar. Sonra da müşterilerine, vizyonlarının takibini yüklediler. Bununla birlikte Columbus'un kendi adma İspanya krallarından epeyce uğraşarak elde ettiği görüşme şartları ile İspanya ve Portekiz krallarının Papa'dan istedikleri şey arasında, kayda değer fikir, dil ve düşünce yığını olması şaşırtıcıdır. Örneğin Portekizlilere sağlanan onay serisinin ilki olan 1452 yılının papalığa ait emri Dum Diversa, İber yarımadasının Atlantik serüveninin fikri bağlammı belirlemişti. Columbus yola çıkmadan önce Ferdinand ve îsabella'ya İspanyol Borgia Papa 6. Alexander tarafından verilen onay, düşüncede aynıydı. Dum Diversa'lar Portekiz kralını, İsa'ya düşman olan pa-

ganlan, diğer inkarcıları ve Saracenler'i yola getirmek, istila etmek ve saldırmak, arazilerini ve mallarını ele geçirmek, insanlarını sürekli köleler haline dönüştürmek ve toprakları ile mülklerini Portekiz kralına ve onun takipçilerine transfer etmek için yetkili kılıyordu. Onbeşinci yüzyıl'm ikinci yarısında, papalığın gittikçe zayıflayan bir kurum olması gerçeğine rağmen, papalık bildirileri, zamanının Avrupa anlayışının en mükemmel örneğini, onun vazgeçilmez 'oculus mundi'sinin bir fonksiyonunu, dünyayı görme şeklini temsil etmekteydi. Papalık bildirileri, Atlantik aramaları için jeo-politik bir içerik kazandırırken, ruhsal-politik içerik, 1099 yılından beri batı Hıristiyanlığı'nm bilinciyle beslenen bir olgu olan Haçlı Seferleri ile sağlanıyordu. Columbus zamanının Avrupası için Haçlı Seferleri ne ölü bir miras ne de sadece geçmişe ait bir görevdi. Haçlı seferleri, Avrupa'yı artık Levant'a götürmeyi bıraktığı zaman îber yarımadasında sağlıklı ve canlı kaldı.
Chaucer'ın 'Canterbury Masalları'nda' çok mükemmel kibar bir şövalye, bir Hıristiyan centilmenin hareket ve ideallerinin modeli olarak tarif edilir. Kahramanlıklarının listesinde, İspanya'daki haçlı hareketinin askeri kampanyaları hizmeti de vardır.
Dum Diversalar'm ve Chaucer'ın da açıkladığı gibi, Hıristiyan olmayan bir halk, haçlılar için uygun bir hedef oluşturabilirdi. Haçlılar aynı zamanda Chaucer'ın şövalyesinin savaştığı yer olan Kuzey Avrupa'nın 'paganları'na yapılan kampanyalar gibi, Afrika ve Atlantik Adalarının halklarını da göz altında tutabilirdi. Portekiz ve sonra da İspanya, haçlıların coğrafik kapsamını, daha önce Akdeniz çevresindeki Müslüman çoğunluğa ve hatta Bizans bölgelerine doğru genişlettiği gibi Mağrib'e de uzandırmıştı. Haçlı olayı, 1453'te İstanbul'un Osmanlı İmparatorluğu'na geçmesiyle birlikte, Avrupa gözünde yeni bir ivme kazandı. 1455'teki papalık bildirisi Romanus Pontifex, özellikle Portekiz kralını, umulduğu gibi Hıristiyan bir kralın, Prester John'un bulunduğu Hint yarımadası ile temas kurmak amacıyla Afrika'yı dolaşmasını

onaylamaktadır. Ortaçağ boyunca, Prester John'un Avrupa literatüründe yer aldığı ve doğuda bir yerde Müslüman ülkelerin diğer tarafında yaşadığı düşünüldü.

Bu potansiyel müttefikle birlikte, bildiri, Potekiz'in Hıris-tiyanlar'm diğer düşmanları ve 'Saracenler'e karşı yapılan mücadelenin sürdürülmesini bekledi. Aynı yıl ispanya, îber yarımadasındaki son Müslüman krallığı olan Granada'ya karşı kendi iç fetihlerini (reconquista) yenileyerek, Türkler'e karşı yeni bir haçlı seferi başlatmak için yeni bir papalık teş-viğini onayladı. Ayrıca ispanyol krallar kendi yurtlarında, 1497'de Melilla'nın işgali bitene kadar, Kuzey Afrika'da hiçbir mülk kazanamasalar da, Kuzey Afrika ve Baleraiclerdeki saldırılarla kampanyalarma destek olmak için nadir teşebbüslerde bulunmuşlardı.
ingiliz kralları da pek geri kalmıyorlardı. John Cabot ve oğullarına 1482'de 7. Henry tarafından verilen berat, bu zamandan önce tüm Hıristiyanlara yabancı olan, dünyanın neresine yerleştirilmiş olursa olsun, 'kafir ve imansızlara ait olan, 'doğuda, batıda ve kuzey denizi'ndeki herhangi bir yerde , 'her ne olursa, onlar tarafından yeni bulunmuş herhangi bir kasaba, şehir, kale, ada veya anakara'da kralm bayrağını ve sancağını dikip işgal etmek için, denizcileri yetkili kılıyordu. Berat, onlara, ana şartı, giriştikleri her seyahatten kazandıkları şeyin beşte birini krala vermek olan bütün bu yerlere 'sahip olma, işgal ve istila etme gücünü vermekteydi. Bu sahneye Christopher Columbus, denizci ve entreprenör olarak adım attı. Çizdiği plan alışılmadık bir şeydi: Atlantik boyunca batıya Hindistan'a doğru giderek Portekiz teşebbüsüne avantaj sağlamak. Kendi içinde yeni bir plan olmasma rağmen, genel fikir, konvansiyonel hedeflerle çağdaş girişimlerin iyi dokunmuş bir diğer motifinden başka birşey değildi. Sadece hareket planı, yani batı rotasıyla doğuya gitmek, onu diğerlerinden ayırıyordu.
Columbus'un geçmişi ve hayatı hakkında ne kadar az bilgimiz olduğu bilinen bir gerçektir. Çelişkili yorumları des-

teklemede yeterli derecede enigmatik bir figür için, hagiogra-fik spekülasyonun zengin bir kaynağı olarak kalmıştır. Bilinen az şeye rağmen Columbus'u, kariyerini, fikirlerini ve zamanının bağlamında tamamen önemli olmayan özlemlerini anlatmaya çok da gerek yoktur. Kariyerinin resmini çizmek için gerekli olan şey, Avrupa'nın Atlantik gücü sularında, denizdeki uygulamalı çıraklığıdır.
Gereken tek ilave, onun zamanındaki edebi kaynaklarda canlı bir ilgiye neden olan karakter özelliğiydi. Biliyoruz ki, okula gitmediği halde Columbus, mevcut gelenekçi edebiyatın en tipik örneklerini okudu. Devamlı okuduğu kitaplar arasında 'Marco Polo'nun Kitabı', Pliny'nin 'Doğa Tarihi' ve 'Sir John Mandeville'in Seyahatleri' adlı eserler de vardı. Fakat kendisinin gözdesi Pierre d'Ally'nin 'Imago Mundi' adlı eseriydi. Bu kitaptan bölümler ve ona bağlı iki adet astrolojik ve kozmolojik kitap, Colombus'un sonraki hayatı boyunca ağzından dökülüp, şaşırtıcı gelişmelerle birlikte ard arda dizilmiş ve hatırlanmışlardı. Ancak 'Amiral', birçok ispanyol denizci gibi, Columbus doğmadan birkaç 700 yıl önce dünyanın çevresini ölçen Müslüman bilimadamları ve alimlerin ispanya'ya aktardığı yeryüzü ve denizler hakkındaki asıl ilmi bilginin de farkındaydı. Mağrib kültüründen edindiği bilgileri, okudukları ve çıraklığı, kendi özel mükemmel tasarımını niçin kabul ettiği; onu anlamak için nasıl araştırma yaptığı, bu aktivitelerle şu veya bu şekilde bağlantılı olanlar kadar, onun izinden gidenlerle birlikte kendisinin de bu gayreti ve onun sonucundan beklediği şeyi açıklamak için yeterliydi.
Buna rağmen, efsaneler sirkülasyon içerisinde kaldı. Örneğin bir öğrencinin 1492 hakkında bildikleri Jerome Kern'in liriğinde özetlenmektedir: 'Onların hepsi, Christopher Columbus dünyanın yuvarlak olduğunu söylediği zaman, kendisine gülmüşlerdi.'
Popüler folklor, Columbus'un denizcilerinin şayet Atlantik boyunca çok uzak batıya açılırlarsa, yeryüzü tepsisinin bir kıyısından düşebileceklerinden korktuklarını söyler.

Bu, süper ilmi ve yılmayan iradesinin tek başına günü kurtardığı, bilinmeyen bir kıtanın var olduğunu iddia eden ve bu ilerleyişin ipini çözen kaşif Columbus'un güçlü mitinin bütün parçasıdır. Bir hiç olan, ama Amerikan yazar Washington Ir-ving tarafından, en göze çarpan şekliyle 19.yy'da uydurulmuş yanlış bir bilginin şaşalı bir örneğidir. Batı'nm kendi imaj tarihindeki birçok şey gibi, bu mit de zeki, cehaletin bilerek giydirilmiş bir eseridir. Yaygın kanaatin aksine Columbus, asla hiç-kimseyi dünyanın yuvarlak olduğuna ikna etmek zorunda kalmadı. Kendine saygı duyan hiçbir ortaçağ bilimadamı hiçbirşe-ye inanmazdı. Ortaçağ Avrupa'sının dünya hakkındaki görüşü hep yuvarlak olduğu yönündeydi. Bu, incil'in iddiasına yer bulmak için geliştirilmiş, Yunanistan ve Roma'dan gelen bu bilgi, sonradan Avrupa'da da var olarak yaşamış kompleks bir vizyondu. Bununla beraber 1280 yılı civarında, Hereford'da yapılan 'Mundi Haritası' kesinlikle yuvarlaktır. Hem coğrafik bilgilerin hem de fikir ve ideolojilerin haritasıdır. Yuvarlak bir denizle çevrilmiş bir dünya karasını gösterir. Dünyanın merkezi, Hz. İsa'nın yeryüzünde yürüdüğü, Hıristiyanlık anlayışını yerleştirdiği yer olan Kudüs'tür. Kudüs'e ve merkeze mümkün olduğu kadar yakın yerleştirilen yer ise, dünyanın ikinci ideolojik merkezi olan ve Roma tarafından yönetilen İtalya'dır.

Bu dünya, eş merkezli dairelerden biriydi. Yeryüzünün, klasik Yunan, sonra da Roma ilminin bir kalıntısı olan bir glob, küre, bir algı olduğu anlaşılıyordu. Karanlık çağda klasik bilgi gittikçe küçülürken ki; bunlarm en önemlisi Batı Avrupa'nın olanaklarının Yunanca'da azalmasıdır, eski dünyaya tanıdık olan şeyin ana görünümü, Orta çağların eğitimli Avrupalılarının öğrenim sistemini oluşturdu.
Yer kürenin sirküler bantlar veya bölgelere ayrılmış olduğuna inanılıyordu. Ekvator da sıcaklığı yüzünden geçilemeyeceğine inanılan kavurucu bir bölgeydi. Ayrıca antipod denen biri kuzey diğeri güney yarımküresinde olan iki sıcaklık bölgesi vardı. Son olarak üzerinde yaşanılamaz olan şiddetli soğuk iki kutup bölgesi bulunmaktaydı.

Şayet var iseler, antipodların yaşanılamaz olması, ayrıca gelenekçi bir akim ürünüydü. Simetrik bir zevk, bilinen dünyanın büyük kütlesine karşılık bir güney kıtanın da varlığını tartışmaktaydı. Ancak antipodlar çorak ve ıssız olmalıydı. Bu iddia, klasik bilgiyi din çerçevesinde bağdaştıran bir ana güç olan St Augustine'den daha az etkili olmayan bir otorite tarafından onaylanıyordu. Antipodların nüfusunun olmayışı, Orta Çağlar için önemli bir kavramsal prensipti. Başka türlü inanmak, İsa'nın ikinci enkarnasyonunu gerektiren Kutsal Kitap'a dair tefsirine itaatsizliği gerektirecekti. Yine de bu, eski bilimadamlan da Antipodyan nüfusun varlığına inanmadıkları için, tartışmasız bir konseptti.
Çıplak bölge küresi, grafiksel olarak bir dünya ülkesi olarak sunuluyordu. Emin bir mesafe ölçüsü olmaksızın, bilinen büyüklük, dolaşılmış yerler, abartılmış Orta Deniz, Akdeniz çevresindeki Avrupa'nın yayılımıyla birlikte geniş bir alana dağılmıştı. Yaşanılan dünyanın uzak bölgelerini de içeren mesafeler bağıntılı olarak kısaltıldı Columbus'un Hindistan'a açılan batı yolu tartışması gerçeği, onun bir şekilde aydınlandığı anlamına gelmiyordu.
Esasen o, küçük bir dünyada, kendini adamış bir inanandı. Bu büyük tasarıyı desteklemek için, klasik bir yanlışı saklama yoluna gitti: Batlamyus'un dünya çevresini eksik ölçme vizyonuna dayanarak, Hindistan'a en kısa rota olduğunu düşündüğü batı yolunu tartışmaya açtı. Batlamyus'un çalışmalarının yeni kopyaları, 15.yy'm ilk dönemlerinde düzeltilip Batı Avrupa'da dolaştırıldı. Popülariteleri, Columbus'un çabalarını destekleyen argümanına uygun bir sahne hazırladı. Columbus, 'daha önce hiçbir insanın gitmediği yerlere gideceğini' varılacak yer hakkındaki bir yorum değil, sadece doğru ve akla yakın görünen yeni rotasına bir referans olarak iddia edecekti. Varmak istediği nokta - ki daha önce bulunduğunu iddia ettiği yerdi- Hindistan'dı Sezgisi, zamanının eldeki bilgileri ile saklı ihtimalleri birleştirmekti.
Standart Orta Çağ coğrafik düşüncesinin daha iyi bir baş-

ka fotoğrafı, şu an İngiliz Kütüphanesi'nde olan, bir diğer 13.yy eseri, Psalter haritasında bulunur. Belki de bir zamanlar VVhitehaH'da 3. Henry'nin seyirci salonunda asılı olan büyük haritanın bir minyatürüdür. Psalter haritası, grafiksel olarak, Güney Afrika ve Hindistan arasındaki kara bağlantısı hakkındaki Standard Ptolemaik argümanını temsil eder. Bu haritada gösterilen şey, Hint Okyanusu'nun bir iç deniz olduğudur. Böyle bir harita Columbus'un yeni argümanına daha çok destek vermiştir. Afrika kıyılarından aşağıya doğru yapılan yol ölçümünün, Hindistan'a doğru rotanın, Hindistan ile kara bağlantısı *terra incognita* yoluyla bloke edilebilecekken Portekizliler'e ne faydası olacaktı?
ll.yy'dan 14.yy'a kadar - ki bu, uzun Orta Çağlar boyunca demek- haritalar bir bilimadammm çok ilgisini çekmiyordu.
Bu haritalar, önemli bilgilerin grafik enkripsiyonlarıydı-lar. İnsanlığın türü ve insanın o dünyadaki yeri kadar, orjin-lerinin ve yeryüzünün karma manzarası fikri, *oculus mundi* hakkındaki ideolojik göstergeleriydi. Haritalar grafiksel olarak klasik ve dini entegrasyonu ifade ediyordu. Bununla birlikte, Psalter haritası kişinin, Hindistan'ın muğlak bölgelerinde bulmayı umduğu şeyi kaydeder. Ekinde, 14 adet çıplak figür serisi bulunur, biri köpek başlı, diğerleri gövdeleri üzerinde göz ve ağızları olan başsız insanlar, açıkça görülen etkileyici insan kol ve bacaklarıdır. Psalter haritasındaki akıl almaz insanlar, Romalı büyük Pliny tarafından yazılan 'Doğa Tarihi' adlı eserdeki tariflerinden Plinian halkları olarak bili-niyordu.
Psalter haritası üzerinde ayrıca modern gözlemcinin Kuzey Kutbu'nda bulmayı umduğu yer olan, haritanın yukarısında görünen, doğuda bulunan Cennet ırmakları da gösterilmektedir. Columbus'un gittiği yerlerdeki halkları tanımlamak ve gözlemlemek için, Plinian halklarının geleneksel ortaçağ nosyonlarını kullandığını göreceğimiz gibi, ayrıca onun Orinoco deltasını, Cennet'in ırmaklarının dışarı aktığı yer olarak tanımladığını da görürüz.

Her iki spekülasyon da, doğuya Hindistan'ın eşiğinde varmış olduğu gerçeği olan kendi argümanmdaki eminliğini doğruluyordu. Bu değerlendirmeler, ortaçağ haritalarmdaki sayfayı ortadan kaldırmıştı. Şayet kişi Columbus'u zihindeki modern Mercator projeksiyon haritası ile okuma yerine, görünürdeki Psalter haritasıyla değerlendirirse, onun artık bir deli ya da kandırılmış biri olduğunu düşünmez. O, zamanının gelenekçi bir Avrupalısı olarak ortaya çıkar. Columbus'u Amerika'ya sürükleyen ışık, eli kulağmdaki modern coğrafyanın cansız alevi değil ortaçağ haritalarmm parlak imajlarıdır. Avrupa'nın ne Karanlık Çağı ne de Ortaçağlar, genel tarihin bizi inandırdığı kadar sabit ve ruhani bir bakış açısı taşımıyordu. Eylem, bütün bu ortaçağ haritalarının merkezi olan Kudüs'e doğru amansızca yapılmaktaydı ve hacılık ve haçlı kurumlarıyla özetlenmişti. VVhitehall'daki büyük haritayı inceleyen 3. Henry'nin oğlu, 1271 yılında haçlı seferlerine gitti. Kudüs'e yapılan hacı yolculukları, sürekli bir Avrupa geleneğini oluşturmuştu. Karanlık Çağlar boyunca var olmuş, 1095'te Clermont'ta Papa 2. Urban tarafından yapılan ilk Haçlı vaazından hemen Önce doruk noktasına ulaşmıştı. Onun teşviği, Avrupa toplumunun bütün katmanlarmdan toplu bir karşılık bulmuştu.
Yıllar süren Haçlı seferleri, Avrupa'ya Bizans İmparatorlu-ğu'nun kalıntılarından ve Müslüman dünyadan esinlenilen ilim ve ticaretin yolunu açtı. Haçlı seferleri, Orta Doğu'ya, sürekli yolcu akımıyla devamlı yenilenen ve değişen bir Batı Avrupa nüfusu yerleştirdi. Haçlı seferlerinin kralları, Şövalye Kanunları ve hacılık geleneği gibi kurumlarla birlikte, iki yüzyıl boyunca var oldular. Aslında ne olup bittiğini ve seyahat eden insanların gerçek ilgilerini gösteriyor olmaları, ortaçağ haritalarının ideolojik doğruluğuydu. Hıristiyan enformasyonu ile konseptleri ve onların klasik füzyonunda haritalar, Avrupalı gezgine önemli konuların bilgisini vermekteydi. Chaucer'ın hacılarının da söylediği gibi, hareket halindeki hacılar hikayelerle eğlenmekten hoşlanıyorlardı. Chaucer'ın hikayeleri de, ayrıca ortaçağ dünyasının *oculus mundi*'sini yansıtır.

Aslında Ortaçağların büyük edebi klasiklerinin hepsinde, hacılığın ve haçlılığın yaşayan kurumlarıyla örülü veya çevresine yerleştirilmiş bir araştırma motifi vardır. Haçlı seferleri, eğitimlilerin kuşkusuz seçkin malı olan edebiyatın türlerini popülarize etti. Alimlerin yeryüzü ve onun halkları hakkındaki var olan bilgileri de ayrıca popüler edebiyata giriş yaptı.
Edebi gelenekler de, ortaçağ haritalarının Avrupa'ya yayılmasının ideolojik içerikleriyle başka yollar oluşturuyordu. Chansons de geste, *Chanson de Roland* gibi ortaçağ şairlerinin gösteri edebiyatı, zamanın Haçlılarına, Müslüman akımı Avrupa'nın kalbinden geri döndüğü Charlemagne zamanına geri giderek, gerekçe, ilgi ve motiflerini yerleştirerek bir tarih yaratmıştı. Bu şairler, edebiyatm diğer popüler ortaçağ geleneği olan Arthuryan öyküleri de kullandılar. Aslı Keltçe olan Arthuryan öyküler, Avrupa edebiyatının ortak stoğu oldu. Bunlar, ortaçağ şövalye ideallerinin örnekleri, Ortaçağların sonlarındaki kibar toplum için adet ve görgü kuralları el kitabı ve ayrıca ideolojisi ve temel bilgilerine bir rehber olarak hizmet eden ansiklopedik bir araçtı. Benzer şekilde, Naviga-tör prens Henry'nin efsanesi, bilimsel araştırmacı örneği olarak (belki de Henry kendisi ön ayak oldu) Gomes Eanes de Azurara'nm siyasi günlüğünden derlendi. Yukarıda söz ettiklerimizin ikincisi, haçlı izleri ve araştırmaları ile yüklü kahramanlık edebiyatının bütün motiflerine yer veriyordu.
Hıristiyan mükemmeliyetçiliğini araştırmayla ilgili Arthuryan öykülerin ana teması, haçlı ve hacılık nosyonlarını derin bir şekilde işlemekti. Karakterleri, dünyanm coğrafik alanları boyunca sürekli hareket halindeydiler.
Bu tüm gelenek, görenekler, tarih, coğrafya ve antropoloji hakkındaki ortaçağ nosyonlanyla doluydu. Bazı Arthuryan öyküler, Arthur'un, bilinen dünyaya yaptığı ünlü istilaların kisvesi altında, Kelt ve Norse coğrafik bilgilerini de içeriyordu. Bu türün genel Avrupa difüzyonu, Kelt Hıristiyanlığı'nm Karanlık çağlar boyunca bilimi canlı tuttuğu yer olan Kelt kıyılarının önemine uygun, tarihsel bir belgeydi.

Bu dönemin en önemli bilim adamlarmdan biri, coğrafik bilgileri muhafaza etmiş ve korumuş olan Venerable Bede idi. Nortumbria'daki manastırının sınırlarından nadiren dışarı çıkmış biri olmasına rağmen, bu, onun bilgeliğini etkilememişti. Karanlık çağın karanlığı, aslında Yunanca bilgisinin geneldeki düşüşü ile tanımlanır, oysa Orta çağların temel klasik kaynakları aynı zamanda dönemin bilim hacmini de oluşturmuştu.
Bu dönemlerin her ikisi de bilginin korunmasını vurguladı. Her ikisinin de tarih ve zamanın modern anlamıyla kıyaslanabilir birşeyleri yoktu, ki bu anlamda tarih ve zaman, bir değişim çağrışımı taşımamaktaydı. Onlar tarih olaylarını ideolojik ilgiler haritası, devamlı ve sonsuz önem konularının bir gösterimi olarak gördüler. Tarihin sembolizminin ve edebi geleneğin merkezinde, insan varlığının ahlaki draması vardı, tam ve doğru bir kimlik yoluyla, sonsuz kurtuluş için kahramanlık araştırmasının büyük

önemi vardı ve kötü ruhla ilahi olana bir cevaptı Bütün bilgi ve enformasyon, olanaklar elverdiği ölçüde beslediği veya bu Hıristiyan ahlak anlayışından türediği sürece dikkate değerdi. Bu Kelt 'kıyı'sı, Columbus'tan yüzyıllarca önce Amerika'nın Kelt 'keşifleri'ni gösteren iki devamlı geleneği ortaya çıkardı. Yedinci yüzyılda aktif olan ancak efsanesinin tarihi 9. yy olarak belirlenen İrlandalı St Brendan, muhtemelen izlanda'ya Vikingler'den önce gitmişti. İrlandalılar kesinlikle öyle yapmıştı. Atlantik'in bir yerinde, bu *azizin* Kutsanmış Ada Hy Brazil araştırması, birçok ortaçağ haritasını hesaplar. Bu günümüz Brezilyasıyla karıştırılmamalı, kaldı ki Aziz'in adasının ismi 'breas ail' kelimelerinden bozmadır ve hem 'talih' hem de 'kutsanmış' ada olarak çevrilebilir. (Her iki kelime de haritalar üzerinde bulunmaktadır. Brezilya halkı ismini kırmızı boya yapımında kullanılan sıradan brazil ağacmdan almaktadır.)
St Brendan'ın seyahatleri araştırma türündendi ve muhtemelen hayal ürünüydü. Bununla birlikte onun asıl mesajı, Hıristiyan anlayışı için yaptığı iç araştırmaydı. Bu mesaj gerçek

İrlanda denizciliği aracılığıyla iletildiği halde, güncelliği ve gerçek tarihi referansları onun dini edebiyat olarak cazibesini ve başarısmı azaltmadı.
Amerika'nın keşfinde hak iddia eden Galli Gvvynedd Prensi Madoc, daha yapmacık ama eğitici bir efsaneydi. Kanıt az olduğu halde, Madoc'un ortaçağ Galleri'ndeki popüler gelenekte var olduğu muhtemeldir. Ancak efsanenin başları, belki de Mercator'un kendisi tarafından, muhtemelen onun kendi oculus mundi'sinin sağduyulu kullanımıyla esinlenmişti. Madoc miti ilk kez yazılı olarak Britanya'da Hollandalı bir coğrafyacının konu hakkında bir mektupta egzotik, Galli bilim adamı Dr John Dee'ye yaptığı yorumdan sonra, 1579 yılında ortaya çıkar. Dr Dee o kadar etkilenmiştir ki, 1. Elizabeth'ten derhal bütün Kuzey Amerika üzerinde 1170 yılında Madoc'un oraya ayak basması esas alınarak hak iddia etmesini istemiştir.
Gallerce konuşan kraliçe, öncelikle Galler hanedanı Tu-dorlar'm o günkü temsilcisiydi. Kraliçenin, Columbus'un keşif planlarında ilgisini çekmek istediği büyükbabası 7. Henry, bilerek onun zayıf iddiasını İngiltere tahtına Kelt-İngiliz itimatnamesini kullanarak, kısmen ilk doğan oğlu Arthur'u atama yoluyla meşrulaştırmak istedi, Arthur, Ferdinand ve İsabella'nm kızı Aragonlu Catherine'le evlenmek istiyordu.
Tarihçi Gwyn A. Williams'm (1979) ikna edici bir biçimde tartıştığı üzere; Avrupa düşüncesinde gerçek tarihi araştırma spesifik bir efsanede var olan şey, yanlış ya da doğru değildir. Ortaçağ tarihi, coğrafyası, miti ya da gezginlerin muhteşem hikayelerinin önem ölçüsü, yaşam tecrübelerine dayanan tamlık veya eksiklikte değil, sanki gerçekmiş gibi oynanmış olmalarmdaki kapasitelerinde, tecrübelere dayanan olayları gözler önüne serme kapasitelerinde yatar. Mit ve edebiyatın ya da kozmoloji ve kartografinin önemi, sadece yaşam tecrübelerine dayalı bilgi deposu olarak okunamaz olmasıdır. Ayrıca onlar tecrübeye dayalı karşılaşmalar yoluyla anlama ve düşünce kategorileridir.

Sonraki yorumcuların çok yaptığı ortaçağ kaynaklarında var olan hataların hiçbiri hata olarak basit önem taşımaz, yaşam tecrübelerinin zorlaması karşısında bile bu, sıklıkla çok uzun zaman alan hatalar olduklarını kabul etme nedenidir. 19.yy'ın ilk gezginleri, Madoc'un Amerika'da attığı tohumlan, Galce konuşan yerlileri hala arıyorlardı. Ailesinin aslının Kuzey Gallerde Madoc ülkesinden geldiği, kaşif Lewis ve Clark'ı bu efsanevi Galler yerlilerini aramaları için bilgilendiren Tho-mas Jefferson'dan daha az rasyonalist birini bulamayız.
Columbus'un bugünkü yerküre hakkında bilinen şeye inancı aslında öyle küçüktü ki, bu onun Avrupa'ya yabancı bir kıtaya transatlantik inişini tanımlayabilmesini engelledi. Columbus, yeni bir kıtayla karşılaştığından şüphe eden Rönesans zihniyetinin dobralığma yeterince değer biçmişti, ancak oculus mundi düşüncesi öyle güçlüydü ki, Asya kıyılarına varmış olduğunda ve adalarının Hindistan'a daha kısa ve direk bir rotayla kapı oluşturduğunda ısrar etmesi, onun için daha pragmatik ve makul olacaktı. Bununla birlikte Christopher Columbus'un psikolojik ve şahsi profili, sayesinde iş yaptığı Avrupa Hıristiyanlığının kültürel ve ideolojik benliğinden daha az önem taşıyordu. Bireysel hayat hikayeleri tarihin basmakalıp sözleri ve genelliğinden başka yöne dikkatleri çekebilir. Kolay günah keçileri bulup, geçmişin daha kolay tyir (veya daha nazik) oluşumunu mümkün kılar. Geçmiş, bir ferdin başarısızlıklarına indir-genebilse, bütün bir kültürün karmaşası ve onun, şahsın suçlarına ortak olması, asla inceleme altına alınmaya gerek duymaz. Amerika'da ve Amerika kıtasında olanlar, Avrupa fikirleri üzerinde Amerika'nın etkisini yansıtmıştır, ve Amerika'yla Avrupa'nın tüm dünyayla ilişkilerini bildirmek için takındığı tavır asla, ister kahraman ister kötü olsun, bir ferdin hayat hikayesinde özetlenemez. Motivasyonlar ve tarih, bütün Avrupa'nın oculus mundi'si Columbus'un "çabuk zengin ol' planını desteklemekteydi. Şayet sonraları onun teşebbüsünden bir devrim doğduysa, çağ-

daşı Copernicus'un olayında olduğu gibi, fikirleri ve bilgilerinin zorunlu ortaçağ kalıpları yüzünden öyle olmuştu. Polonyalı rahibin eseri Avrupa'nın evrene, dünya merkezli bakış açısını değiştirdi, oysa kendisi son Ptolemaik astronot olarak tarif ediliyordu. Bölgesel küre hakkındaki Avrupa düşüncesini yeniden şekillendiren teşebbüsleriyle Columbus, böyle bir etkiyi yaratabilirdi, çünkü o da dünyanın ortaçağ Avrupa imajını oldukça şekillendiren Batlamyus'un öğrencisiydi.
Copernicus ve Columbus, Rönesans'ın seçkin kişileri olarak müjdelendiler. Bu, onların ünlü olmadaki ana iddialarından biridir. Yine de, Rönesansı modernliğin ilk zaferi ve ortaçağın sonu olarak alkışlarken, tarihçi J.R. Hale'nin (1971) dikkat çekici notunu hatırlamak faydalı olabilir, Rönesans'ın Avrupa düşüncesi üzerindeki etkisi, onun öncelikle Avrupa bilgileri ve ortaçağ ilminin genel kanısı olan bu klasik kaynaklara duyulan saygıyı artırmaktı.
Rönesans vurgu ve stilde bir değişiklik, modada bir farklılıktı. Rönesans süresince entelektüel bina blokları, Avrupa-lılar'ı kendi ortaçağ köklerine daha sıkı bağladı Bu bloklar esaslı bir değişimi durdurabilen bir sürekliliği temsil etti. Böylelikle bu, araştırmanm ortaçağ ruhuydu, ve bilimsel tek-nikleri Hindistan teşebbüsünü başlatan klasik kaynaklara başvuruyordu. Columbus 3 Ağustos 1492'de Palos limanından yola çıktığında, yeni atılımları yapan eski fikirlerin bir uzantısıydı.
Columbus için miras aldığı mitler, tarihi olayları harekete geçiren gerçek tüzüklerdi, ve sadece coğrafik fikir bazında olmayan, aynı zamanda kişinin vardığı yerde, muhtemelen karşılaşacağı insanların da olduğu gidilecek yerler vardı orada.
Ona eşlik etmek, sadece bütün bir ikonografi değil, aynı zamanda barbarlığın antropolojisini de içeren mental bir coğrafyadır. İkincisi kökenine, Avrupa'da ortaçağlarda değil, ama ondan ziyade ilk Grek ve Roma medeniyetlerinde ve Avrupa'ya miras kalan Judeo-Hıristiyan geleneğinde sahip olmuştu.
Onlar
Batı medeniyetinin üzerine oturtulan kurumlar - sınırlarının ötesinde yaşayan halklara ve doğaya olan yaklaşımları -, esasen klasik Yunan tarafından değil, Eski Ahit'te kayıtlı İsrailliler'in yaşam mücadelesinin tefsirinden alman kutsal kitaba dair uygulamalar tarafından kuruldu. Eski Ahit'i rastgele okumak bile, yeryüzünün kesin düşmanca bir görünüşü olduğunu, ve insanlığın görevinin, ona, sonuna kadar zorla itaat ettirmek olduğunu çağrıştırır. Tekvin mitinde Hz Adem'in cezalandırılması, Cennet Bahçesi'nden sürgün edilmesidir. İnsanoğlu dünyanın vahşetine, tabiattan sonsuza dek uzaklaştırılarak girer. Aslında doğa, insanın yaşam mücadelesine ilelebet düşman, lanetli bir rakip olur. Hz Adem'in aynı zamanda bir hayvan düşmanı olduğu alnına yazılmıştır. İnsanoğlunun bu dünyadaki varlığı, insanın doğa üzerinde hakimiyet kurması ve dikenli, tozlu yapısını boyun eğdirmesi olan Allah'ın emrini yerine getirmeye çalıştığı, bitip tükenmez bir yarışın karakterini üstlenir. Sonraki Eski Ahit olayları, doğanın bu yok edici özelliğini yeniden vurgulama, cennet mitinde haber verilen doğal dünyaya düşmanca ve antropomorfik bir yaklaşımı güçlendirme hakkında kümü-latif etkiye sahiptir. Doğa, insanın saygın, şaşalı bir ilişki ku-

rabileceği bir güç değildi. Tersine, ondan kurtuluşu isteyeceği bir güçtü. Tabiat, boyun eğdirilmeli, kontrol altına alınmalı ve insanın çabalarıyla ondan daha iyi faydalanılmalıydı.
israilliler'in Tanrısı tamamen doğadan soyutlanmış olarak algılanmaktaydı: onu yaratmış olmasına rağmen, onun her tarafmda bulunmak zorunda değildi. Tabiat var olsa, bu aslında yaratıcı için bir alet, gücünü göstermek için bir araç olur. Feridüddin Attar, îbn Arabi, Sadi Şirazi ve Celaleddin Rumi gibi Sufi bir alimi okuyarak da sonuçlandırılabileceği gibi, İslam'da doğanm kutsal olduğu bu yaklaşımı karşılaştırın. Benzer bir düşmanca yaklaşım, diğer kültürlerin kutsal nosyonları ve diğer tanrılarına karşı da geliştirildi: gerçek tanrıya hasım olarak görülüp, yok edildiler. Ötekilerinin kutsal varlıklarını yok etme emri ve hoşgörüsüzlüğü Musevi monoteizminde yer almış ve Hıristiyanlığ'a devredilmişti. Kutsal Kitap'a dair tarih, evrenin amacı ile kökeni ve insanoğlunun içindeki yeri hakkında, edebi ve fikri anlamda gerçek bir açıklama olan Hıristiyanlık tarafmdan uygun hale getirildi. Bu anlamda Hz Musa'ya ait miras, Batı ile bütünleşti ve Batılıların keşfedilmemiş ötelere girdikleri gibi, beraberlerinde götürdükleri malzemenin bir parçasını oluşturdu.
Klasik Yunan'dan gelen Batı medeniyetinin ikinci ayağı, kısmen Öteki Halklar'dan farklılığı hususunda, benzer ayırımlar içeriyordu ve birinci ayağı güçlendirme görevi taşıyordu. Avrupa'nın barbar konseptini öğrenmeleri Yunanlı-lar'dandır. 'Barbaroi' kelimesinden gelen barbar, 'geveze, boşboğaz' ya da 'Yunanca konuşamayan kişi' olarak tercüme edilebilir. Yunanlılar için herhangi bir kişi veya ırktaki böyle bir kabiliyetsizlik, çoğunlukla negatif bir insan durumunu sergilerdi, çünkü dil, akim aracıydı. İnsanların Yunanca konuşamadıklarını söylemek, düşünme kabiliyetlerinin olmadığını ve mantıklı hareket

edemeyeceklerini vurgulamak demekti; akılları yavaş gelişiyor, tutkularını kontrol etmekten aciz olabiliyordu bu insanlar; ayrıca mantığı kavradıklarında asıl nedene sahip olamıyorlardı.

'Barbaroi' kelimesi, bu arada, Yunanca konuşamayan bütün insanlar için kullanılıyordu.
Yunanlar hem gezgindi hem de ticaretle uğraşan insanlardı, alimleri büyük sistematikçilerdi. Bu yüzden coğrafya ve tarihlerinde uzaktaki halkların birçok hikayesi harmanlanmıştır.. Aslında, Ötekilik ortaçağ ikonografisinin büyük bir kısmı, Yunanlar'm orijinleştirdiği coğrafik eklektisizmle beraber bulunan, fikirlerin direk bir transmisyonudur.
Ötekiliğin Yunan tarihindeki baş karakteri Homer'in Odyssey adlı Yunanca eserinde adamlarını ve Odyssey'i yakalayan dev Polyphemos Cyclops'tur. Polyphemos mağaralarda yaşar. Dev gibi bir kişidir, tek gözlüdür ve ayrıca bir yamyamdır. Artikule bir konuşması vardır ve tarım, gemi yapımı gibi teknolojik ilerlemeler ve din gibi kentsel kurumların eksikliğinden acı duymaktadır. O, aynı zamanda antik ve ortaçağ düşüncesinin devamlı bir figürü, vahşi adam efsanesinin de kökenidir. Daha da önemlisi, Polyphemos'un bulunduğu ve tarif edildiği örneklerin listesi, sadece ortaçağ düşüncesini değil, Columbus ve takipçilerinin düşüncelerini etki altına alan analitik kategoriler hakkında da örnek bir kitap gibi okunur.
Polyphemos, Yunan medeniyetinin büyülü-dini imtiyazı olan mitte yaşar. Anlayışın mitik yapısı içerisinde, Yunanlıların çağdaş dünya düzeninden önceki çağ olan Altın Çağı yaşar. Altın Çağ, karakter olarak iki misli altındır: hem masumiyet, hem de zenginlik çağıdır. Bu yüzden, zalim ırkların nos-yonuyla ilintili olan, gezilen yerlerin ekstrem kıyılarında kolayca öğrenilen zenginliklerle, altının çekiciliği ve büyüsüdür.
Yunanlar, bununla birlikte, daha sonra insan doğası ve antropolojisi hakkında Avrupa tartışması olan şeyin dış boyutunu çok önceleri kurdular. Kendileri ve kendilerinden olmayanlar hakkında düşünmeye imkan verdikleri insanlık özellikleri ve kategorileri, Batı düşüncesinde de devam etti. Pig-meleri 'Kynokephaloi', köpek başlı insanları 'Skiapodes', gölge ayaklı insanları 'Akepheloi', sadece tek gözlü insanlar

'Cyclops' dahil gözleri göğüslerinde olan ve başsız insanların hepsini dünyaya tanıtan Yunanlılardı. Yunan edebiyatı ayrıca boğa başlı insanlar, sentorlar ve satirler gibi hibrid ırklarla doludur. Öteki Halkların ucube varlıklarının fiziki karakteri, Grek normundan tavır ve yaşam tarzı farklılıklarının direkt bir sonucudur. Hep birlikte, barbarlığın dışında tanımlanırlar.
Komün hayatı süren barbar halkların nosyonu da eskidir; hiyerarşik Yunanlılara göre, demokrat olsalar bile, bu komün hayat aslında Ötekilik'te esastı Bu, Homer'e ve vejeteryan olan, sadece adaletleriyle değil, aynı zamanda uyguladıkları komünizmle de anılan bir halk olan Abioiler'e kadar uzanır. Bu, Yeni Dünya'nın bir özelliği olarak Columbus'un peşinde Avrupa üzerinde patlak verdiğinde kayda değer bir konsept haline geldi.
Yunan yazarlar bununla beraber, barbarları gösteren ayır-dedici özelliklerin bütün bir serisini toplamışlardı. Bu özellikler, yemek alışkanlıkları, cinsel gelenekler ve kültürel özellikler çevresinde toplanıyordu ve Hartog'un (Le Miroir d'Hero-dote) da tartıştığı, bir kültürün 'yön bulma gereçleri' olarak faydalı ya da 'birlikte düşünülmesi iyi' olan farklılıklar olarak görülmesi gereken muhalefetin simetrik bir rolüne de sahipti. Öte yandan daha modern ilim, gerçekten kaybolan kabilelerin tariflerini bozarak, edebiyattaki varlıklarını gözden geçirmeyle bu 'barbarlar'm kimliklerini tahrif etmeye çalışmıştır.
Bu türün Hindistan halkını tarif eden ilk raporu, örneğin, M.Ö 515 civarında Persli Darius tarafından imparatorluğunun (Hint vadisi) yeni kazanılmış doğu bölümünü keşfetmek için gönderilen bir Yunan subayı olan Caryanda'lı Scylax tarafından yazıldı. Scylax, Hintlilerde bulunan büyük miktarlardaki altının, kuzey çöllerinde bulunan kocaman karmca tümseklerinden geldiğini rapor etti. insanlar hakkındaki tarifleri daha da fantastikti; Hintlilerin bazılarmm ayaklarının çok büyük olduğunu, uzandıkları zaman onları bir şemsiye gibi başlarmm üzerinde kullandıklarını yazıyordu. En güneydeki Hintlilerin yamyam olduklarını rapor etmişti. Bu bü-

yük ve çeşitli fantastik raporlama geleneğinin özlü bilgiler kitabının eşsiz yazarı, Batı'nm onu 'tarihin babası' olarak adlandırdığı Herodotus'tu. Herodotus öncesi gelenek, pigmele-ri Hindistan'a yerleştirirken, Herodotus onları Afrika'nın iç kısımlarına yerleştirmişti. Hint yamyamları da günümüzde Pers sınırına transfer edilmişlerdi. Eklektisizm ister keyfi ister irrasyonel olsun, Ötekilik'in ortak küresindeki olayı birleştiren devamlı süregelen önemli sınır çizimlerinin bir tabelası, kültürler arası

münasebet yoluyla şekillenmişti. Ucube ırklar, artan ya da azalan irtibata rağmen, tarih boyunca var olmuştur, çünkü onlar; akılda tutulması gereken mesafeleri sürekli temsil etmektedirler. Herodotus'tan bir eleştiri olan, Ctesias Cnidus, bir adım daha ileri gitti. Biri Pers diğeri Hindistan hakkında belli bir konuyu inceleyen yazar, Ctesias'ta, Hintlileri satir olarak resimledi. Onun anlatımı Orta Çağlara Pliny vasıtasıyla aktarıldı.
Makedonyalı İskender dünyaya egemen olmak için başlattığı girişiminde, bu uzak ülkeleri kaydeden ve araştıran bir grup uzman eşliğinde doğuya doğru seyahat etti. (Yüzyıllar sonra, Napoleon Bonaparte Mısır istilasına başladığında kendisiyle birlikte buna benzer bir bilimsel kamp grubunu yanına almıştı, bu, bizim Oryantalizmin modern doğuşu olarak tarih attığımız zamandır.) İskender'e eşlik eden uzmanlardan Callisthenes, Batlamyus ve Aristoboulos'un birkaç çalışması hayattadır, ancak güçlü îskenderiyen masal türünde, antik bir oryantalizm oluşturmuştur. Bu tür, Hindistan ve Hint yarımadasındaki tuhaf ırkları katı bir şekilde gösterir. Hindistan bağlantısının ikinci kaynağı, M.Ö 4. yy'da Chandragupta mahkemesine, özel elçi olarak Seleucis tarafından gönderilen Megasthenes'dir. Raporlarında tuhaf ırkların bildik dualarmı da dahil edip, birkaç tane de yeni olanlarını eklemiştir. Yunanlılarla ilgili yukarda anlatılan şey, Romalılar için de söylenebilir. Roma Cumhuriyeti ve İmparatorluğu da yurttaşlarını bir anlamda kıskanan ki; yurttaşlığın genişletilmesi bile 'boni', özellikle eski egemen sınıfından ailelerin külliyatı için iyi insanların önemini bulandırmayan bir hiyerarşik toplum-

du. Roma dünyası hem Yunan atalarından hem de ortaçağ takipçilerinden daha genişti. Çalışması elimizde olan dönemin ilk Latin coğrafyacısı Pomponius Mela, Amazon'un, grifonla-rın ve başsız insanlarm vahşi hikayelerini yeniden canlandırdı. Ayrıca Hindistan ötesinde Chryse ve Argyre efsanelerini icat etti: bir öncekinin toprağı altın, ikincininse gümüştendi. Bunlar doğuya doğru refah ülkelerin ilk nosyonlarını ve, sonra da Ortaçağların yazılarına dahil edeceği Golden Chersone-se (Malezya yarımadası) konseptini oluşturdu.
Öteki etkin coğrafyacı, daha önce de gördüğümüz gibi, haritaları Ortaçağlarda yeni bir yaşam gücü kazandıran ve zamanla Columbus'un keşiflerini yönlendiren iskenderiyeli Batlamyus'di. Roma, Sahra'nın altındaki Batı Afrika'nın altın madenlerine varana kadar, Sahra geçişli yayılmayla, mağara adamlarını Afrika'nın içlerine itti de itti. Ve Roma'nm ilkellerle problemlerinin sonu bir türlü gelmedi. Bizim, *sauvage, sylvan'dan* yani orman insanlarından ilkel nosyonunu çıkartmamızın sebebi, kuzey ve doğu Avrupa'nın barbar kabileleri olan orman halklarından Roma'nın duyduğu korku ve dehşettir. Roma şehri asırlar boyu, ilkellerin ormanlarından süzülüp yurttaşlarını yataklarında öldürecekleri korkusuyla yaşadı. Sonunda, çeşitli savaşlar sonucu ilkelleri medenileştiren Roma, zamanla dışardaki vahşilere yenik düştü. Roma'nın arkasında bıraktığı çok gurur kırıcı tablolar, yüzyıllarca akıncıların tarih görüşlerini renklendirdi. İmparatorluğun döküntüsünü miras alan Gotlar, Visi veya Ostra, Vandallar ve diğer barbarlar, Roma kültürünü yıkmada değil, barındırmada her şeyi göze almışlardı. Buna rağmen patrisyen, ıslah olmaz, merhum Roma yazarlarından kötü bir eleştiri aldılar. Roma edebiyatı, vahşilerin sayısız vahşet hikayeleriyle doludur. Tacitus, Druidler'in orman dininin klasik hikayesini, Kelt dininin, insan kurbanı için Stonehenge'i kullandıkları, korkunç, tüyler ürpertici anlatımları bize verir. Çağdaş arkeoloji bunu müthiş bir propaganda eseri olarak ortaya çıkarmaktadır. Tacticus'un hikayesi, Aztek seremonileri hakkındaki İspanyol hikayelerin-

den daha korkunç değildir ve şüphesiz aynı amaca hizmet etmişlerdir.
Onun medeniyet nosyonunu desteklemek için Ötekilik'in ideoljisini kurmak amacıyla, Roma sadece vahşilerle kendi karşılaşmalarının apokripal hikayelerine değil, aynı zamanda Yunanlardan öğrenilmiş tuhaf ırkların mirasma da sahipti. Yunan ilmi, kültürlü Roma hayatının ve eğitiminin kurumuydu. Bütün külliyat M.S. 79'da ölen ancak 'Doğa Tarihi' adlı eseri Ortaçağ boyunca standart kalan Pliny'nin eserinde toplandı. (Oldukça fazla açıklamalı bir kopyası Christopher Columbus kütüphanesindedir.) Pliny, bilinen dünyanın tamamını, her biri aynı yapıda olan, üçününse Iskitya (antik Sithiyanlar'ın ülkesi, Avrupa'yı ve şimdi Rusya'nın alanına giren Asya'nm bir kısmını kapsıyordu), Afrika ve Oryent'i anlattığı 13 kitapta aktardı. Pliny için Etiyopya, iflah olmaz çirkinliğin yeni bir bölgesiydi, ve tanıdık birçok garip ırk, orada ortaya çıkmıştı. Yedinci kitapta, bulabildiği bütün muhteşem, garip hikayeleri topladı, Batı hayal gücünde muhteşem bir etki yaratan ve Ortaçağlarda ayrıca basılan işte bu yedinci kitaptır. Burada, Etiyopya ve Hindistan, bol miktarda isimler ve nişanelerde ortaya çıkan garip ırkların yeri olarak üstünlük yarışındadırlar.
Pliny ve Herodotus'un hikayeleri arasında direkt bir paralellik vardır. Her ikisinde de ucube ırklar, merkezleri İtalya ve Yunanistan'da olan eşmerkezli daireler sistemine aittir. Kişi merkezden

uzaklaştıkça, yerliler daha vahşileşir, ve bölgesel özellik daha az önem taşır. Vahşiliğin uçlarında - Eti-yopya, Iskitya ve Hindistan'da - iki kitap birleşir. Böylece M.Ö 5.yy'dan M.S birinci yy'a kadar Atina'dan Roma'ya hareket eden tarihi eşmerkezli daire, insan doğasmın aynı ideolojik konseptini ve onu yükseltebilen çeşitliliği kapsar.
Referans; vahşet, barbarlık ve ilkelliğin derecesi karşısında, zorunlu özelliklerin kıyaslamalı anlatımıyla belirlenen tanımlanmış bir medeniyet, sürekli, merkezdeki insan doğası-dır. Bütün örülü ipliklerin arkasmda, medeniler ve gayri me-

deniler arasında ideolojik bir bölünme çizgisi yaratma zorunluluğu yatmaktadır.
Ptolemy'e mümkün olduğu ölçüde aşina olan son Ptole-maik denizcilere göre ilkel Plinian halklar, ortaçağ Avrupa mirasının değişmez parçasıydı. Rönesans anlayışının parçası olarak klasik kaynakların artan otoritesiyle birlikte, Colum-bus'un Plinian halkların geleneği üzerindeki itimadı ortaçağ obskürantizmi değildi, bu yüzden bugün birçok yazar inanmak ister.
Hıristiyanlığın orjinal mesajı, içinde yaşayan ve bütün varlıklarda bulunan tanrılığı ve bununla uyum içinde nasıl yaşanılacağıyla alakalıydı. Halbuki Hıristiyanlığ'ın geniş endüstrisi içerisinde, Hz isa'nın tarihi yorumundaki vurgu, mesajdan çok şimdi gerçekte de olduğu gibi, rezil bir varlık olduğunu anlatmak için, bu dünya tarihine bir kez müdahale ederek gösterilen vücudu, onun ötesinde yaşamanın da mümkün olduğunu göstermek için üstlenen, vücudun arzularına, ruhun tamamen farklı ihtiyaçlarını tercih eden, tarihi figüre kaydı. Bu başkalaşım, din değiştirmenin, kendini öldürmenin sürekli bir türü olduğu yerde, St Paul'ün ünlü din değiştirmesinde açıkça görülmekteydi. Şüphesiz St Paul, Hıristiyanlığ'ın mucidi olarak düşünülmekteydi. Burada, İncil yazılarında ruh ve beden, tabiat ve din arasında, Hıristiyan inancının esası olarak görünen ölümcül bir ayrılık başladı. Bu gelişme Batı tarihinde ve dünyanın geri kalanı için de keşif ve yerleşmeler yoluyla, ölçülemeyecek sonuçlar doğurdu.
Bu tabiat karşıtı eğilimler çöl rahipleriyle büyümeye devam etti. Bir aziz, bir vücuda sahip olmaktan ötürü öyle utanıyordu ki, vücudun ihtiyaçları için yemek yediği veya hazzını tatmin ettiği her defasında yüzünün kızardığı gibi bir hikaye vardı. Bir başka çöl rahibi, Aquileia'lı Rufinus, antik hayvan tanrılarının mağara çizimleriyle karşılaşmasmı, çöle savaşmak için gönderildiği şeytanın ruhuyla buluşma olarak tarif edebiliyordu.

Doğaya sırtını dönmekle Hıristiyan tarihi şimdi, kitle nevrozunun sürekli büyüyen tarihsel kaydı haline dönüşmektedir. Vücuda duyulan nefret derinleşmektedir, ve mistikler tarafından vücuda uygulanan kanlı cezalar kayda değerdir. Vücuda, doğal dünyaya, ilkellere, heretiklere, bütün inançsızlara karşı duyulan bütün bu öfke, boşuna, zayıf inancı güçlendirme yoluyla dokunaklı bir biçimde sürdürülen ümit ve cenneti kazanmada kullanılır.
Ortaçağlarda, vahşi adam (ve arkadaşı, vahşi kadm), klasik barbar atalarıyla geri döner. Altm Çağ'ın masumiyetinin sahibi tanrılara dayalı Cyclops mantığı, Kelt ve Germen halklarının daha eski öğretilerinin belirsiz Avrupa hatıralarıyla ağa düşürülür. Bu anılar, görüntüler ve algılar Tevrat ve Hıristiyan kavramları ve yeryüzü, seks, kan ve günahla birlikte, kıllı yer altı yaratıklarının kötü ruhlu kurumlarıyla kaplanmıştır. Şeytan, medeni Hıristiyan dünya ve onun kurumlarıyla alay edip onu taklit ederek kargaşa yaratırken, aynı şekilde vahşi kadınlar da (hem ilaç hem de büyü ilmini öğrenerek) cadılara örnek olmuşlardır.
Hepsinin bir yansıması olarak Avrupa terbiyesinin kendisinden uzak durmaya çabaladığı gücü elinde bulunduran kıllı, çıplak yabaninin bu güçlü imajını görmemek zordur.
(Shakespeare'in 'Bora' adlı eserindeki Caliban, iyi bir örnektir.) Ataları tarafmdan bozulmuş, Hıristiyanlığın talihli mülkiyetiyle günahlarından arındırılmış, medeni ve medeni olmayan, iyi insanlar ve barbarlar, Biz ve Onlar arasındaki sınırları çizmek ihtiyacının oldukça bilincine varmak amacıyla, Avrupa için her türlü sebep bulunmaktaydı.
Vahşi adamla birlikte ortaçağ cazibesi, onun potansiyel olarak Avrupa'nın kendi sınırları içinde, gizli bir güç olarak ferdin kendi içinde daima onu yoketmek ve yenmekle tehdit ederek yaşayabilmiş olduğuydu. Bu yüzden vahşi adam ya medenileşmek ya da medeniyete kurban edilmek zorundaydı. Görgüsüz ve nedamet duymayan, yani kendi gibi kalmasına zorlukla müsaade edilecekti; çünkü düzenin zorunlu ya-

yılmasına direkt karşı çıkmaktaydı. Hereford ve Psalter haritalarından da anladığımız gibi, incil bir kez daha coğrafik bilginin birinci kaynağıdır. Cennet, dünyanın doğu sınırında, Asya'da bulunmaktadır. Nü,

Hint ve Fırat gibi ana nehirlerin, Cennet Bahçesi'nde ortak bir kaynakları olduğu düşünülür. Dokuzuncu ve Onbirinci yy'lar arasında dolaşan edebiyatta, köpek başlı insanlar ve acayip hayvanların tanıdık zemini devam ettirilir. Hindistan, günümüzde Brahmanlar ebeveynlerini ateşle intihar edip, onları şereflendirmek için yerlerken, yedi yılda yaşlanan boynuzlu pigmelerle doludur. Ctesias veya İskender'in uzmanlarının hikayeleri, taze fantaziler ve dini allegorilerle süslenip Hıristiyanlaştırılırlar ve ayrıca kademe kademe haçlı döneminin popüler edebiyatma nüfuz ederler.
Onbirinci yy'ın sonlarına doğru St Augustine tararından kurulan kilise savaşçısı geleneği dışarıya yöneldi.
St Augustine, Roma Hıristiyan toplumunun sivil temeli olarak Ortodoks inancının merkezi önemini kurdu. Luke'e ait Gospel'de (4:23) 'Onları içeri girmeye zorlayın', dizesinin üzerini resmetmek, onun sapkınlık korkusu, Paul Johnson'in (1978) ' yapısal zulüm' olarak adlandırdığı bir doktrine dönüştü. Bu doktrin, Batı medeniyetinin miras aldığı, etrafında Ötekilik'in bütün izlerinin düzenlenip kullanıldığı Biz ve Onlar arasındaki bariz ideolojik çizginin en gelişmiş hali oldu.
Haçlı Seferleri aslmda, Aztek başkenti Tenochtitlan harabelerinde meyve veren bütün inançsızlara karşı uluslararası Hıristiyan şiddetini, geniş bir alan modelini başlatmıştır. Meksika başkentinin tören merkezi, Hıristiyan kiliseleri, başka bir medeniyetin egemenliği ve parçalanmasını izlemeyi sıklaştırmadan önce, yanan bir döküntü olmuştu, **ilk** Haçlı Seferi Kasım 1095'in sonunda, Clermont'ta Papa Urban tarafından vaaz edildi. Bununla beraber ilk büyük katliam Müslümanlara karşı değil, Worms, Mainz ve Trier'deki Yahudi topluluklarına karşı yapıldı. Orta Doğu'yla ilk yüzleşme,

esasen bir Hıristiyan şehri olan Antakya'daydı. Dönemin Müslüman tarihçileri, haçlıların vahşetiyle dehşete, onlann bu vahşeti kendi dindaşlarına çevirmeleriyle de şaşkınlığa düştüler.
Haçlılar Kudüs'e vardıklarında, Tyre'm başpiskoposu VVilliam (Historia Rerum in Partibus Transmarinis Gestarum, 12.yy) şunları yazmıştı:
Karşılaşılan her düşmanı ayırdetmeden öldürdüler. Korkunç bir katliamdı, heryer koparılmış baş yığmlanyla doluydu, öyle ki bir yerden diğerine gitmek veya geçmek ancak katledilmiş vücutların üzerinden mümkün oluyordu. Komutanlar farklı rotalarla neredeyse şehir merkezine girmişlerdi ve ilerlerken, anlatılmaz katliamları gerçekleştirdiler. Birçok insan, tamamen yıkım maksatlı ve düşmanm kanına susamış bir şekilde onlann peşinden gidiyordu.
Fatihler bile korku ve tiksinme duygularını tecrübe ettiler:
Korkusuzca, bu sayısız katiamı izlemek mümkün değildi; heryerde insan vücudunun parçaları yatıyordu, ve toprak katliam kanıyla kaplıydı. Onlara bakanları dehşete düşüren, her yöne dağılmış eksik uzuvlar ve başsız vücutların manzarası değildi sadece. Baştan aşağıya kan damlayan fatihlerin kendilerine bakmaları hala korkunçtu, onlarla karşılaşan herkesi dehşete düşüren uğursuz bir bakış. Sadece tapınak kuşatmasında, şehir ve meydanlarda, sayısının belirtilenden daha az olmadığı katledilenlere ek olarak yaklaşık on bin kafir can verdi.
Ancak şöyle devam ediyordu:
Askerlerin geri kalanı dar portaller ve köşelerde, ölümden kurtulmak için saklanabilecek hayatta kalan kişileri bulmak için dolanıyorlardı. Bunlar, halkın gözü önüne getirilip koyun gibi katledildi. Bazıları küçük gruplar kurup, bütün ev ahalisinin, çocuklarının, kadınlarının ve ailelerin reislerinin üzerine vahşi ellerini koy-

dukları evlere zorla girdiler. Bu kurbanlar ya kılıca takılıyor ya da sefil bir şekilde can vermeleri için bir kenara atılıyorlardı. Her yağmacı, girdiği evin içinde bulunanlarla birlikte sonsuza dek kendine ait olduğunu iddia ediyordu. Şehir ele geçmeden önce hacılar da buna hem fikir olduğu için, zorla alındıktan sonra, her erkeğin kendisi için kazandığı şey ne olursa olsun, sarkıntılık da dahil, mülkiyet hakkıyla tamamının sonsuza dek onun olması gerekiyordu. Sonuç olarak hacılar, şehri çok dikkatli araştırdı ve arsızca halkını öldürdüler.
Haçlı Seferleri, ruhani yenilenme amacmı açıkça başaramamalarına rağmen, devam etti. Orta Doğu'da askeri egemenlik projesi bile geliştirdiler. Kudüs 1187 yılında kaybedildi. Resmen 3 Haçlı Seferi düzenlenmesine rağmen asla geri kazanılamadı. Dünya hükümranlığını başarmak, ortodoks inancını güçlendirmek ve Thomas Aquinas'ın 'yenilmez ce-halet'lerine taktığı adla, Hıristiyanlığı rencide eden diğer inançlarla mücadele etmek, geride kalan şeyler oldu. Haçlı seferlerinin somut sonuçları, Batı medeniyetine kazandırdığı katalizörlükten daha az önem taşıdı. Haçlı yaşam felsefesi beraberinde Batı düşüncesinin ve tecrübesinin çeşitli parçalarını biraraya getirip kanalize etti, ve Öteki Halkların vizyonuyla bütünlenen Batı'nın ruhsal coğrafyası ve içeriğini şekillendirdi. Batı Avrupa'nın modern

şeklini öğrenmeye başlaması, Haçlı Seferlerinin etkisi altında oldu. Belki de haçlı döneminin en etkili mirası, sofu Ortodoksluk ile hayatın homojen bir modeli arasındaki Batı düşüncesinde kurduğu birbirinden ayrılmaz bağlantılardı. Sapkınlık, Ortodoksluktan uzaklaşmaydı; farklı olmak aforoz edilmekti. İster Avrupa'da ister ötesinde olsun, tek güvenilir insan, Roma kilisesinin emirlerine göre yaşayan kişiydi. Bunun ötesinde tanımlanmış sınır, vahşilikte yatıyordu.
Batı medeniyetinin iki direği klasisizm ve Hıristiyanlık, zaferci bir imajı paylaştı. Her biri Ötekilik'i kendini tanımlamak için yarattı ve sınırları koruma süreci, gerçek halkların sürekli yeniden yaratılmasını gerektirdi.

Yunan, Romalı veya Hıristiyan olmanın anlamı bir gelenek, meselesiydi. Bu, Hıristiyan olmayan, Roma İmparatorluğunun dışmda yaşayan vatandaş olmayan insanların gelenek ve göreneklerinin farklılıkları ve benzerliklerini izlerken kanıtlandı. Gerçek insanlar şok edici farklı yaşama kabiliyetleriyle, 'normallik' derslerinin konusu oldular. Farklılıklar ve benzerlikler üzerinde düşünmek, Ötekileri'nin karakter port-relerinin özünü çıkarmak, mesafe arttıkça veya Öteki kültürlerle irtibat önemsiz hale gelince, ya da sıfırlanınca daha da kanşık bir duruma dönüşen bir tahrif süreciydi. Ancak Ötekilik'i tanıma sürecinin en tahrif edici özelliği, ne mesafe ne de irtibat meselesiydi. Bu, en çarpıcı konulardan, en merkezi fikirlerden veya Yunan, Romalı ya da Hıristiyan olmanın anlamından türetildi. Karşılaştırmanın zaruri noktalarını oluşturan şey, özbenlikti. Kıyaslama hususları, gerçek sınırları, çeşitliliğin Biz değil de başka Öteki'ye dönüştüğü konulan oluşturur. Columbus'tan beri, Batı alimlerinin kullandığı gibi, gerçek kıyaslama teknikleri, tercümeden kaynaklanan potansiyel tahrifle birlikte bir çeviri sürecidir. Öteki Halkların inançları ve tarzları, tarif edilen medeniyetin uygulamalarına karşı okunduğunda anlaşılabilir, öyle bir medeniyet ki bunları paylaşmaz. Yine de, Hindistan'a giden ilk Portekizli ziyaretçiler, Hindu bir tapmağı sanki Katolik bir kiliseymiş gibi tarif ederler. Katolik kilisesinin gelenekleri, Hindu geleneğini açıklamada çok güvenilir bir rehber değildir; bu sadece, geniş çarpıtma alanlarını Batı anlayışının esası, Hindu olmanm ne demek olduğu hakkında onların mükemmel söyleşi malzemesi haline getirdi. İyi bir vatandaş Öteki Halklar'in yaptığı şeyleri asla yapmaz; kötü bir vatandaş, bir Hintli'nin, Etiyopyalı'nm, bir Magribli'nin, bir Yahudi'nin ya da bir Brezil-yalı'nın yapmayı bile düşünemeyeceği şeyleri yapabilir. Süreç, 'onların' yöntemleri üzerinde negatif bir gölge bırakırken, 'bizim' medeniyetimizin gelenekçi normalliğini bariz bir gönül rahatlığına iter. İnsanlar kendi dönemlerinin fikirleriyle çok iyi aşılandıklarından, Columbus ve çağdaşları, bu yeni yapılanma sürecine çok da yeni değillerdi. Bununla bir-

likte, Columbus'un Amerika kıtasma ilk ayak basmasının kaderi etkileyen değişim noktasından ve günümüzde yeni bir kalkış yapan Ötekilik'i oluşturma süreci, global bir proje oldu. Avrupa anakarasmdan daha uzakta, dünyanın şekilleri daha bozuk ve hayali bir hale geldi; Batı eğilimi, 'terra incog-nita'yı hem boş hem de şeytani olarak düşünmekteydi.
Columbus'un yüzyılı boyunca Batı medeniyeti vahşiliğe ve aslında bütün gelişmemiş tabiata, bu doğada yaşayanlara ve bunlarla olan 'medeniyet' bağlarma karşı, zor ve uzun sürede kurulmuş yaklaşımlara sahipti. Şimdi yaklaşımlar, toplumun kendi değişimi için yol açarak belirginleşti.
Burada, Christopher Columbus'un ispanya'sı üzerine biraz ışık tutmak faydalı olacaktır. Müslüman İspanya, Yahudi-ler'in, Müslümanlar'ın ve Hıristiyanlar'ın göreceli bir uyum içinde yaşadıkları tek çok kültürlü toplumdu. 3000 savaş alanı ve uzatılan 8 yüzyıllık vahşi ırkçı-dini savaş sonrası, Mağ-ribiler'in son yenilgisi ve kovulması bütün bunu değiştirdi. Bu, ispanyol ruhunda derin yaralar bıraktı. *Reconquista* hın zaferle tamamlanması, bir iş ve amaç boşluğuyla beraber sosyal düzen bıraktı. Granada üzerindeki zafere ilk cevap, ispanyol toplumunu fazlalığından, Yahudiler'i kovarak kurtarmak oldu. Onlara din değiştirmeleri aksi takdirde gitmeleri konusunda küçük bir ültimatom verildi.
Bu fermanın uygulamaya geçirildiği tarih, 2 Ağustos 1492 yılıydı - Columbus'un Palos limanından yola çıkmadan önceki gün. Granada'nm düşmesinin birinci yılında, ispanya, yeni bir *conquista* edindi, boşluk tamamen dolduruldu, ve fe-tihçiler *otro mundo,* yani öteki dünya için yola koyuldular. Okyanus Denizi Amirali'nin denizcilik talimatlarını imzalayan el bile, Yahudiler'e verilen ültimatomu Juan de Colo-ma'nmkini de imzalayan elle aynıydı.
1492'de Batı'nm bütün kıvrık dindarlığı, klasik coğrafya alt yapısı ve ortaçağ folkloru, ve teknik becerilerin son edi-nimiyle birlikte, gerekli düşünce yapışma sahip olan Co-lumbus, yeni dünyaları aramaya hazırdı. Onun hayatı bo-

yunca Hint Yarımadası, kaçınılmaz bir şekilde Haçlı Seferleri için Yeni Dünya analoğu oldu. Burada bir kez daha, adil Hıristiyan eyleminin kisvesi altında, kriminal açgözlülük onaylanıyordu.
Ölümcül Buluşma
Columbus Atlantik boyunca olan yerleri emniyete aldığı an, papalığın ilanı ve kraliyet izni ile onaylandığı egemenlik gücünü uygulamaya başladı. Artık o, bir yerlerin genel valisiydi ve o yeri Avrupa geleneği içinde adlandırarak yurt edinmişti; ayak bastığı ilk yere, kurtarıcı İsa'nın şerefine San Salvador adını verdi. Amerika kıtasının bütün bir modern haritası, coğrafyasını tekrar yerleştirip düzenlemek için Avupa Hıristiyan vizyonunun ortaya çıkışına şahitlik etmektedir. Columbus İspanya monarşisi Ferdinand ve Isabella'dan sonra, onların ulusu ve İspanya'dan sonra vardığı yerleri adlandırmaya devam etti. Halbuki Columbus tarafından yaratılan yeni istikametleri resmer/kapsayan şey, Hıristiyan terminolojisiydi. Referansları ise sıklıkla, konvansiyonel ortaçağ modasmdaki seyahatlerini adadığı, ve özel bir saygı beslediği Ruhül Kudüs'tü. Hint yarımadası için kullandığı tek genel terim, öteki dünya anlamına gelen *otro mundi'ydi.* Modern anlamda, tartışmasız coğrafyasını tanıttığı denize, yamyam olarak Karaibler dediği halkından sonra, Karaib denizi admı verdi.

Columbus önceden de tahmin edildiği gibi kalabalık bir yere vardı. Karşılaştığı insanların onu, aradığı altına ya da büyük Han'ın sarayına götüreceklerini ümit etmişti. Ayrıca ona, ortaçağ Avrupa edebiyatında gösterildiği gibi, Hint yarımadasının dünyasını açıklayacaklarını sandı.
Her ne kadar onun kâşiflik konumuyla ilgili devam eden iddiası Avrupa'ya tanıttığı halkların Ötekiliğinde yatıyor idiyse de, yaptığı keşif zamanla kendini, Ortaçağ Avrupasına özgü fikirlerin tarihî dizisi dışmda uydurulmuş Hintliler aracılığıyla yaratılan bilinçli esere indirgedi. Gelenek ve görenekleri kendi tecrübelerinin dışında olan gerçek insanlarla karşılaşıp, ortaçağ Hıristiyanlığı'nın antropolojisi ve onun garip ırklar hakkmdaki geleneğine başvurarak ve Avrupa'yı kıyaslama ölçüsü ve temeli olarak kullanarak, benzerlikleri ve farklılıkları ana çizgileriyle belirtmeye koyuldu. Columbus, Arawak ve Taino'yu tarif etmede başvurulan ortaçağ geleneklerinin beklentileri, benzetmeleri ve ideolojilerinin bilgi hazinesinden yararlanarak, karşılaştığı Arawak ve Taino'dan daha farklı insanlar uydurdu. Columbus'un Karaib adalarmm yerlilerinin ilk sempatik hikayelerini vurgulamak olağandır. Bununla beraber, kendisiyle birlikte getirdiği barbarlığın ikonografisine karşı okunduğunda, farklı bir resim ortaya çıkmaktadır. Böyle bir resimde, Okyanus Denizi'nin valisi rolünde ve onun kapsadığı herşeyde, Columbus'un insanları dünyadaki cennetin masum sakinleri olarak nasıl resmedebildiğinde ve onları köle-leştirerek kazanılan zenginlikler üzerinde nasıl sürekli spekülasyon yapabildiği hakkında hiç muamma yoktur. Bununla beraber, Hintli olarak uydurduğu insanların uysallığı, onun hikayelerinde boldur, İspanyolların istekleri sürtüşmeye neden olduğunda, Columbus, onlarm barbar hallerinin kanıtını uydurmada mümkün olduğunca çabuk davranmıştır. Bu mitik Hintliler, istilacılara karşı geldiklerinde, bir adam, kadın ve çocuğa karşı yamyam, vahşi Karaibli ve zorba olup çıkıyordu.

Yamyamlık, bütün Grek, Roman ve ortaçağ hikayelerinde, barbarlığın standart bir özelliğiydi. Medeni yaklaşımların eksikliğiyle birlikte, beklenen bir durumdu.
Muhalefetin oluşması, Tainolar'm kuşkusuz, tabiat ve Is-panyollar'a hizmet etmekte azalan bu Ötekileri'nin uygulamaları hakkında sorgulanmalarına yol açacaktı. Ortak bir dilin yokluğunda, ve Columbus'un tercümanmın Aramaikçe veya îbranice bilgisi yetersiz olunca, Tainolar'm anlaşılmayan cevapları, kurumsallaşmış yamyamlığın detaylı hikayeleri olarak tercüme edilecekti. En özenli hikaye, Columbus'un ikinci yolculuğunda eşlik eden, gemi doktoru Diego Alvares Chanca tararından derlendi. Kadınların bu çömlekte yavrular üreten pilli tavuklar olarak, erkek çocuklarının, dolgun ve hadım horozları gibi yumuşak olmaları amacıyla, semirmeleri için iğdiş edildiklerini anlatan Chanca'nm çömlek için hazır olan insanlarının hikayesi, geniş çapta elden geçirildi ve illüstrasyon için de uygun hale getirildi. Benzetmeleri, yüzyıllar boyunca Avrupa anlatımlarında canlı ve etkili kaldı.
Yamyamlığın bu gibi grafik görüntüleri, Amerika kıtası üzerindeki ilk kaynakların hepsinin kaçınılmaz bir parçasıdır, îlk illüstrasyonlardan biri, hurma ağacı yapraklarından yapılmış önünde kasabalı bir kasap olduğu anlaşılan bir adamın göstermek için vücutları parçaladığı ve insan eti parçalarını, başları, kolları ve kalçaları astığı yer olan bir standı gösterir. Bu görüntü, üç yüzyıl sonra 19. yy Afrika yamyamlığı hakkmdaki Avrupa görüşünün temsili olarak, VVilliam Aren'm kitabında, insan Yiyen Mit (1979) olarak tekrar ortaya çıkar. Aren'm da açıkladığı gibi, sürmesine rağmen, kültürel olarak kurulu yamyamlığın varlığı için, güvenilir hiç bir delil bugüne kadar bulunamamıştır. Avrupalılar sorular sormuş ve 'cevaplarını' gazete ve günlüklerine kaydedip bir mit oluşturmuşlardır. Bununla birlikte mesele,

yamyamlığın kanıtlanması değildir, Batı'nm kendi açık görüşlü, adil ve tarafsız yazarlarının da bugün kesinlikle söyledikleri gibi, yam-

yamlık meselesi, aslında, Avrupa düşüncesi ve onun dünyayı 'abartılı yazma' gücü hakkındaki bir meseledir. Bu mesele asla bir toplulukla konuşulmamıştır ki cevaplansm.
Yamyamlığın bu ilk imajları, Avrupa'nın hayal dünyası üzerinde yanlış bir etki bıraktı, çünkü bunlar, zaten Avrupa anlatımının bildik bir parçası olan, Amerika kıtasıyla daha önceden kontakt oluşturan fikirlere danışan ve temsil eden aşina sembollere başvuran büyük bir kültürlülüğün gizli mesajlarıydı. Resimler, Avrupa dünya görüşü, kendisi yani gerçek medeni toplum ve bütün diğerleri arasındaki sınırın günümüze kadar gelen nosyonları hakkında, Doğu Hint yarımadasındaki halkları tarif eden eski herhangi bir yazıdan daha çok şey söylüyordu. Hint yarımadası belli bir bölge değildi. Birçok yönden, Avrupa olmayan her şey için genel bir terimi ifade ediyordu. Bütün ortaçağ haritalarında da gösterildiği gibi, Avrupa'nın doğusu ve güneyine uzanmaktaydı.
Aynı resimler tekrar tekrar kullanıldı: Amerika kıtasının ilk hikayeleri için kullanılan resimler, daha önce Amerika kıtasıyla hiçbir alakası olmayan yazılar için kullanılan resimlerin aceleyle düzeltilmiş versiyonlarıydı. Bunda bir anormallik ya da tuhaflık yoktu. Sevil Şehir Heyeti'ne Chanca tarafından yollanan Amerika kıtası hakkındaki rapor, Chanca'nm kendisinin anlattığı gibi, denizde yakalanan eski bir kadın tutsağın tanıklığına dayanıyordu ki, bu kadın (Chanca'nm da bulunmadığı bir zamanda) tercüman yokken sorgulanmıştı. Peter Mason, klasik ve ortaçağ mirasmın, Yeni Dünya'yı temsil etmede nasıl kullanıldığını anlatan çalışmasında (1990), örnek olarak, tahminen Hindistan bölgesinde yerleşmiş bir halk olan Heliopolitanlar'ın yedi adasına seyahat eden bir gezgin olan Iamboulos'un Diodorus raporunu seçer. Heliopolitanlar, hem Sir Walter Raleigh hem de Corona-do'nun Amerika kıtasında boşuna aradıkları yedi altm şehrinden ve El Dorado efsanesinden sorumludur. (Kaşifler asla şehirleri bulamadılar ama Avrupa yörüngesine büyük bölge alanları kazandırdılar.) Iamboulos'a göre Heliopolitanlar, kıl-

sız vücutları olan, 150 yaşma kadar yaşayan, çok uzun boylu, kadınlarını ortak kullanan ve kuş sesi dahil her tür sesi çıka-rabilmede oldukça kabiliyetli insanlardır.
Mason'ın notlarına göre, bu özelliklerin çoğu Amerigo Vespucci'nin 1504 yılında geniş çapta yayılan bir çalışması olan Amerindian'lar hakkındaki Novus Mundi adlı eserinde tekrar karşımıza çıkar. Vespucci tamamen hayal ürünü insanların tarif edildiği belli Yunan kaynaklarını kullanmıştır. Ayrıca Yeni Dünya'nın 'keşfi' iddiasmı izin almadan kendine mal edip, yeni kıta Amerika'ya kendi adını vermiştir. Antropolojinin modern geleneğini Vespucci'nin Novus Mundi adlı eserindeki hikayelere kadar takip edebileceğimiz gibi, kitap aynı zamanda Thomas More'un Ütopya'sı ve ütopik sosyal düşüncenin modern geleneği için de bir kaynaktır. Bununla beraber, hikaye hikayeyi doğurmuş ve Avrupa'ya Ötekileri'ne karşı iki türlü bakış açısı geliştirmesini sağlamıştır: antropoloji ve ütopik düşünce.
Chanca, yamyamlık kurumunu ayrıntılarıyla açıklamıştır ve kesin olan şey, Avrupa anlatımının şehvani bir parçası olmasıdır. Amerigo Vespucci cinsel eğilimlere odaklanmıştır. Chaucer'm hacılarının anlattığı hikayelerin de gösterdiği gibi, şehvet düşkünlüğü, ortaçağ Avrupası'nın ve kesinlikle Rönesansm bir özelliği değildi. Michael-angelo'nun Şistine şapelinin tavanını kaplayan Hıristiyan yaratılış hikayesinin görüntüsüne, Reformlardan hemen sonra pantolon giydirildi. Vespucci'nin gözlemleri ve raporları, karşılaştığı halkların yapısında var olan insan doğasının ortak ve gerekli listesinin parçasıydı.
Son yıllardaki antropolojik iç hesaplaşma, soruların cevaplara nasıl isnad ettirildiğini gösterdi. Sorular, oyunun içine, bütün geleneksel bilgi dayanaklarıyla beraber, soru soranın dünya görüşünü de sokar ve soru soranın duyduğu ve cevap olarak not aldığı şeyi belirler. Çağdaş antropoloji, Co-lumbus'un raporlarıyla ve Amerika kıtasına gelen ilk Avrupalı ziyaretçilerle başlar. Bununla beraber, onların soruları ve

gözlemleri, ortaçağ Hıristiyanlığının klasik dünyasmm barbarlığının antropolojisiyle şekillendirilmiştir: bir Amerindi-an'm sırtına kadar uzanan saç, ok ve yaym kullanımı, cinsel düşkünlük ve eksik kıyafetler, dini uygulama ve hiyerarşik yapıların varlığı ve yokluğu, ham veya pişmiş yiyecek tüketimi. Avrupahlarla-olan bütün bu potansiyel benzerlikler, bir farklılık portresi yapmak için kullanılmıştır.
Bu yüzden Amerikan Kızılderilileri kategorisi, bu insanların negatif örnekler oluşturduğu Avrupa geleneklerinin dışmda yapılandırılmıştır. Îlk raporlarda kişi tekrar tekrar 'Onların ... yoktur'u okur. Sahip

olmadıkları şeyse, Avrupa toplumunun özellikleridir. Sahip oldukları şey ise Avrupa gözlemcilerinin ilgi odağı değildir. Gözlemcilerin çabası yalnızca onları iskan etmektir ki böylelikle onlar Avrupa hayatının legal geleneklerini izlemeye uyumlu hale gelebilsinler.
insanların çıplak olduklarını, sırtlarından aşağıya sarkan uzun saçlarının dışında vücut kıllarının olmadığmı, mal mülk kavramlarmm eksik olduğu, aile kurumu ve inanç eksikliklerinin olduğu, İspanyolların hareketlerini doğal olarak ■ gönüllü taklit ettiklerini rapor etmek; onları entelektüel olarak ve kanunen medeni toplum sınırları dışma yerleştirmek ve yaşadıkları bölge üzerinde hiçbir haklarının olmadığmı söylemekti. Resmen onların kölelik için uygun özneler oldukları ilan edildi.
Benzer şekilde, Altın Çağ kavramının kullanımı, Taino-lar'ın sahip oldukları herşeyi yeni gelenlerle paylaşmaları, onlar için çalışmaları, altından yapılmış süs eşyalarını cürufla takas etmelerindeki masumiyeti anlamaya şaşaa katmaya değil, onlan legal koruma ve medeniyetin dışmda bırakmaya yönelikti. Kavram, Columbus'un onlara okuduğu *requerimi-ento'mm* resmiliğini konu dışına itmek için kullanıldı, çünkü İspanyol tahtma egemenliği devreden hiçbir anlaşmanın, kendi toprakları ve mallarının kanuni anlamda sahipleri olmayan, açıkça, geçici kullanıcıları olan halkıyla yapılması gerekli değildi.

Bu görüşlere sahip olanlar sadece İspanyollar ve Portekiz-ler değildi. Örneğin, İngiliz Humphrey Gilbert'ın resmi belgeleri (11 Haziran 1578), ona Hıristiyan prensler tarafından işgal edilmemiş uzaktaki 'putperest ve barbar' toprakları araştırma yetkisi veriyordu. Bu toprakların konumu oldukça belirsiz, ancak kültürel varsayımlar netti: bu uzak topraklar tanrı vergisiyle onları ilk keşfeden Hıristiyan prenslere aitti, yerli sakinlerine değil. Bu kanı asla tam ve açık belirtilmedi tabiki. Onun yerine örneğin Hıristiyanların vahşi topraklar üzerinde yerliler kadar hak sahibi oldukları, hatta yerlilerin topraklarını onlarla paylaşmak istememeleri kanıtlanırsa, bu paym daha fazla olacağı gibi daha yumuşak bir versiyon önerildi. Yeni Dünya basitçe ifade etmek gerekirse ele geçirilmişti.
Gilbert bir diğer koloni bölgesi olan irlanda'da saygm bir hizmet yerine getirdi, irlanda, Yeni Dünya aktivitelerinde daha sonra çalışacak birçoğu için bir tür çıraklık eğitimi oldu,
Mağriblilerin ve Batı Afrikalılar'in bir zamanlar ispanyol ve Portekizliler'e hizmet ettikleri gibi, irlandalı yerliler de In-gilizler'e hizmet ediyorlardı, irlanda kampanyaları vahşet okullarıydı ve bu okullarda 'vahşi irlandalılar' kültürel farklılıkları yüzünden hayatlarını ve topraklarını kaybetmişlerdi.
Humprey Gilbert ve Sir George Pecham'm 'Son Keşiflerin Gerçek Raporu' (1583) adlı eserinde, keşif ve kolonileşme Hıristiyan çağrıları olmuştu. Kıyı boyunca giden Gilbert tarafından yenice keşfedilen ülkeler, gerçek Tanrı bilgisi olmayan vahşilerle doludur. Toprak, insan hayatı için gerekli olan şeyleri

Bununla beraber, Avrupalılar medeniyet adına bütün bir yaşam şeklini mahvettiler. Şaşırtıcı olmamakla birlikte, aynı kader doğayı da beklemekteydi. Yeni Dünya'mn bahşettikleri şimşek gibi çakıyordu. Toprak, okyanusa doğru mülerce ötedeki ağır kokusuyla, kendini açıkça farkettiriyordu, ve burun delikleri sınırlanmışlığm tuzlu ve ekşi kokusuyla dolu kıyının beyazlığı, tadını, sedir ağaçları, ormanlar ve çiçeklerin kokusunda, ses, oyun ve zengin bitkiler dünyasının cümbü-

şünde buluyordu. Oysa, bütün bu geniş araziler ve topraklar, istilacılar tarafından kısa zamanda yurtlarının karşılığına dönüştürülecekti. Kırsal görüntüyü yönlendirilmiş bir tutkuyla temizlediler, çünkü ana fikir 'Kendimizi toprağı işlemekle meşgul ettiğimiz sürece, hiçbirimizin vahşi olma korkusu kalmaz'dı.
Karada yaşama, onların getirdiği ağırlıkla öyle değişti ki, Amerika kıtasının son zamanlarda güzelliğin ve bereketin üstesinden gelen yarasız bir yer olduğuna inanmamız neredeyse çok güç olmuştur. Kıta, bahçıvanlık için bir deha sergileyen medeniyetler tarafmdan beslenmişti.
Vahşi yerlilere 'tarım'ı öğretmeyi düşünen Avrupalıların zorba kibirliliklerine rağmen, Amerika kıtasının asıl yerlileri, Avrupa istilasından oldukça uzun bir zaman sonra kıtaya bakmaya başladılar, bizlere de modern yeme alışkanlıklarını ve ana yiyecek maddelerinin birkaçını öğrettiler. Patates, mısır, domates, kabak, fıstık ve manyok, Amerika kıtasının yerlileri tarafından yetiştirilen tahıl ürünleri listesinin başını çekmektedir. Çevrenin bu doğal imkanı içerisinde kökü kazınmış doğal bir dünyaya duyulan sempati ve bir ilim ortaya çıktı. Günümüzde insanlar, güzellik ya da verimliliği hayal etmede biraz problem yaşamaktadır.
Avrupalılar'ın kıta temizliğinin altında yatan şey, kıtayı değiştirmede yardımcı olan teknolojinin kaba taslak örnekleriyle birlikte, Yeni Dünya'ya getirilen bölünmeler ve eski korkulardır. Bu korkulara esir olup bölünmelerle yönlendirilerek gördükleri vahşiliği kesip biçtiler, öyle ki; milyonlarca yılda oluşmuş ana kara dünya, Cortes'in içe işlemesiyle, milyonlarca yılda, yabancı bir medeniyetin obur, doymak bilmez işkembesinde 300 yıl içinde yok olup gitmiştir.
Keşif hikayelerinin diğer önemli konusu, tabiatm bütün izlerini ortadan kaldırmak, topraklan kontrol etmek için kontrolsüz bir istek, çılgın ve boşuna imhalar hakkındadır. Kısa zamanda vahşilik, solgun ve belirsiz belki de en bariz negatif uyancılarıyla, endişe verici bir anı olmuştur: yok

olan ormanlar; erozyon; açılıp parsellenmiş topraklar; ve gerçek yerli gecekondularının küçük grupları. Mississipi Vadisi'nde 25 milyon hektarlık orman bir yılda imha edilmiştir, vahşi yaşam ve fauna ya yok edilmiş ya da tehlikeye sokulmuştur.
Bütün bunların altmda yatan şey, Kutsal Kitapta oldukça güçlü bir biçimde işlenmiş olan insan çabasının temiz bölgelerini yok etmek için çömelip beklemeye koyulduğu yerde bulunan şeffaf kreasyon sınırlarına sürüklenen, karanlık karmaşa duygusudur. Çünkü Yakın Doğu'nun çöl kumlan, çok uzun bir süre ihmal edilmiş, işlenmiş topraklar üzerinde yeniden zafer kazanmayı sürekli beklemiş görünmektedir.
Temiz ve işlenmiş tarla veya özenle bakılan bahçe, insan eliyle daha iyi hale getirilen tabiat bir düzendi, ve bunun eksikliği olan yerlere bu düzeni getirmek, bir Hıristiyan'ın göreviydi. Böyle bir yerde kişi ancak verimlilik bekleyebilirdi.
'Yeni keşfedilen' bölgenin özellikle de o bölge insanlarının belirsizliğinin nasıl çözüleceği sorunu, mevcut ama bilinmeyen, bilinebilir ama Avrupa düşüncesinin geleneklerini tüketen bu sorun, Avrupa paniğinin entellektüel halklarını oluşturdu. Dönemin en büyük problemi, Columbus'un asıl vardığı yerin ne yapılacağı idi. 1504 yılında Ferdinand ve îsabel-la'nm saraymda filozof olan Peter Martyr, Güney Amerika'nın sözde güney kıta olan Avustralya ve Yeni Zelanda olduğunu iddia etmekteydi. Daha çok bilgi edinildiğinde Columbus'un dolaştığı yerlerin .haritası çıkarılmaya başlandı. Martin Waldseemuller 1507'de yeni bir dünya haritası çizdi ve bu yeni yere Amerika adını verdi. Amerigo Vespucci'nin Atlantik boyunca yer alan Yeni Dünya'yı tanımış olma iddiasından etkilenmişti.
Bununla beraber hem Amerika kıtası hem de Hint yarımadasında bu topraklar ve halklarını yerleştirip tarif etmek ve onları tanıdık kılmak için kullanılan şeyler, onlar kontrol altında tutulabilsin diye ortaçağ bilgisinin gelenekçi alışkanlıklarıydı. Bu, Avrupa düşüncesinin kurulu normlarına göre bi-

linçli bir yaratma süreci, Hıristiyan dünya görüşünün bilinçli bir ürünüydü.
Amerika kıtasında bu süreçte oturtulan sorunlar, bu çerçevenin evrenselliği ve bütünlüğünü ilk kez eleştirel bir değerlendirmeye tabi tuttu. Anthony Padgen'ın da (1993) belirttiği gibi, bütün barbarlar ve

Plinian ırklar hakkındaki ortaçağ yazıları spekülatif, mental bir kavram oldu. Spekülasyonu gerçek yapan ve onu Avrupa egemenliğine meşru biçimde biçimde boyun eğmiş yeni bir alan haline getirmek üzere kullanılması gerekli bir zihin aracına dönüştüren şey Amerika kıtasıydı.
Avrupa anlayışında kurulacak olan yeni bir dünya için ilk ana mesele, onun insanlarmm kökeniyle ilgiliydi: bu, nasıl açıklanacaktı? Açıklama için elimizdeki tek çerçeve Kutsal Kitap'ın ilk bölümündeki, bütün halklar arasındaki soya değinen kutsal kitaba dair bir hikayeydi. Daha önceleri kaydedilmiş bir kıtanın yerlileri, bu soyun parçası nasıl olabilirlerdi? Hiç kimse Kutsal Kitap'in ilk bölümündeki bu hikayeyi bir kenara atamazdı. Aslmda Avrupa düşüncesi, Darvvin'in evrim teorisinin açıkladığı şeye karşı bir itiraz olarak, 19. yy'ın sonlarında bile bu mesafeyi kat etmeye istekliydi. 16. yy. ve 17. y/larda bu fikirlere inandırıcı alternatifler, terminoloji ve Hıristiyan dünya görüşüne ait mantıklı bir yapı yoktu; bunlar elde olan, birlikte düşünülmesi gereken tek şeydi. Bu yüzden Amerika insanı, yeni pragmatik ilgilerini hesaba katmak için sonraları kurnazca yapıyı değiştirirken, bu üniter yapıya eklenmek zorunda kaldı. Amerindianlar Tufan öncesine ait ilkel bir basitliği yahut beşerî gerilemenin yozlaşmış örneklerini temsil eden bir tasavvur haline geldi; Tufan'dan sonra ve Babil kulesinin çöküşüyle ulusların dağılması ardından yeni kıtalarına yerleşmiş, uzak Asya'nm yerlileriyle genetik bağları bulunan dejenere örnekler haline geldi.
Fransız Huegenot Issac de la Preyere (1594-1676), asla evrensel bir tufan olmadığım ve bununla birlikte dünyanm farklı uluslarının ayrı kökenleri olduğunu tahmin ettiğini

yazmaktaydı. Yine de, ırkçılığın poligenist (Kromozom üzerinde aynı yerde bulunan iki gene ait olmayan genlerin herhangi bir grubuna ait) esası isnad edildi. Ona göre; nimfler, Satirler, pigmeler ve farklı bir 'Adem'den türeyen ve bundan dolayı, esasen Avrupalılar demek olan tamamen 'gerçek in-sanlar'dan ikiye ayrılmış, Amerindianların da dahil edildiği vahşiler gibi, ortalama insansı grupları kapsayan insan kategorileri vardı. Amerindianlar'm kökeniyle ortaya çıkan sorunların etkisi, Hıristiyan anlayışının kategorilerini yeniden formüle etmeye başlayan insanlığın durumu ve kökenleri hakkında bilinçli bir sorgulamayı başlattı.
Büyük miktardaki yeni bilgiler, Avrupa'daki antik ilgi modasını tamamen içermekte olan mevcut bir hale dönüştü.
Amerika kıtası büyük çoğunlukla Hıristiyanlık anlayışını yenileyen ve bunun sonucunda da düşünce kategorilerini kaydıran ve yeniden başlatan Avrupa döneminde, "birlikte düşünmesi iyi' olandı.
Reformlar olarak bilinen hareket tamamen Avrupa ilgilerini kapsayıp, onun tarafmdan pompa-lanmaktaydı. Bu, Roma Hıristiyanlığ'ı bütünlüğünün bozulmasıyla sonuçlanan, Roman Katolik dininin uygulama ve sade anlayışı için yaptığı bir araştırmasıydı. Hıristiyanlığ'ın Protestan vizyonunu, İncil'i tam ve gerçek anlamıyla devam ettirmek ve temize çıkarmak, esasen ne teolojinin görevi ne de ruhani bir ıslahtı, bu, yaradılış ve insanlığın amaçlarının kökeni sorusunun bütününü, yeniden ele almak zorundaydı. Yeni bir Protestan dünya görüşünün oluşması, Avrupa için yeni insanlar ve yeni bir dünyanm yaratılmasından daha da çok önem taşımaktaydı.
Bu Protestan vizyonunun ayrıntısında, Yeni Dünya ve onun halklan, seküler değişiklikler süreci olarak insan tarihi hakkında düşünmek için oldukça önemli yeni imkanlar sağladı Kuzey Amerika'daki ilk sadık Protestan yerleşimciler, yeni bir ülkede kendilerini takip eden diğer cennetlik kişiler için yolu açmada, Amerindian nüfusu azaltan felaket ve ölümleri Tann'nm bir lütfü ve bir şans olarak gördüler. Bu,

onlarm işinin, Katolik kilisesinin sapkınlığı üzerinde, Protes-tanhk'ın üstünlüğünün gerçek bir kanıtıydı, çünkü o, daha güney Yeni Dünya'daki İspanyolların, Roman Katolik împa-ratorluklan'nın çoğunun tecrübe ettiği bir şey değildi.
Protestanlık'ın özü, kendisini, var oluşun amacı ve anlamını daha doğru ve tam olarak anlamak için, insan topluluğunun talihli yükselişini temsil eden olarak algılamaktı.
Protestanlık, Avrupa'nın otorite konseptini, dini, entelektüel, sosyal ve politik anlamda yeniden formüle etti. Hıristiyanlığ'ın ilk kurucuları olan teolojinin babalarma, ilk Yunan tncil tekstlerinin yeni filolojik çalışmalarıyla, bir yanlış içinde oldukları gösterildi. Yunanistan ve Roma'nm klasik bilim adamları olan eskilerin ise, Columbus ve Copernicus'in etkisine bağlı olarak, kainattaki Dünya gezegeninin yerinin yeni anlayışı ve bütün dünya ile artan bir şekilde kurulan ilişkilerden kaynaklanan pratik bir tecrübe ile, bir yanılgı içinde oldukları gösterildi. Kilise dogmalarının otoritesi bir kenara fırlatıldı; onun, insanla Allah arasındaki gerçek ilişkiyi inkar ettiği gözlenmekteydi. Bu ilişki artık şahsi algılanmaktaydı; özenle çalıştı ve kaderle hükmedildi. Yeni ortaya çıkan İncil gerçeğine sadık kalamayan geçici yöneticilerin, kralların otoritesi, idarecilerinin dininden ayrılanları bağlayıcı değildi.

Protestanların sosyal hayat üzerindeki otoritesi, Avrupa geleneğini yeniden düzenledi. İnananların bir düşünme görevi, kişisel vicdanları ve zarafet tecrübeleriyle yönlendirilmiş, yalnız kendileri için var olan dünyayı yorumlamak için haklı bir nedeni vardı. Özel din eğitimi görmemiş olanlar artık ikincil önem taşıyanlardan, dindarlara ve ruhban sınıfına kadar, ayrı tutulmamaktaydı. Bu yeni, seküler hayat, Avrupa düşüncesine ve onun tarih anlayışına yansıdığı gibi, daha önemli bir hale de gelmeye başlamıştı.
Reform hareketi 1517 yılında, Martin Luther'in 95 tezini, VVuttenburg katedralinin kapışma iliştirmesiyle başladı. Kaderi değiştiren bir yıl olan 1521'de, VVorms Diyeti'ne kadar tam bir bölünme yaşanmadı. Macellan, Avrupa yörüngesine

bütün bir küreyi oturtur oturtmaz, Avrupa dünyası bölündü ve Avrupa'nın kendi konseptini ilgilendiren önemli sorunlara tekrar cevap aramak zorunda kalındı. Günümüzde tarihi süreç olarak gelişimin icadı, değişim ve yenilik, Reformun etkisi altındaki Avrupa bilinci üzerinde, kendilerinin ne kadar önem taşıdığını vurgulamaktadır. Bununla beraber, bu fikirler, Hıristiyanlığ'ın ilk zamanlarındaki dünya görüşüyle meş-rulaştırıldı ve sivil toplumla insan tabiatının yeniden formüle edilmiş konseptine doğru bu görüşün gelişmesi, oculus mundi'nin Yeni Dünya'ya çevirdiği ortaçağ bakışı olmaksızın, imkansızlaşmıştı.
Bununla birlikte Yeni Dünya halklarına ortaçağ ikonografisi ve fikirlerinin uygulamaya sokulmasında hiçbir boşluk bulunmuyordu.
İster Protestanlık isterse karşı Reform'dan etkilenmiş olsun, Ötekileri'nin yaratılması, Avrupa'nın kendi vicdanı için çok önemli bir araçtı. Luther açıkça, St Augustine'in aşkına yolunun cehenneme gittiğini düşündüğü Aristotle'ı inkar etti. Yoksa Augustine de barbarlık ve Ötekilik'le alakalı aslında Aristocu bir nosyonu paylaşmaktaydı.
Avrupa'nın bilincini birleştiren üniter çerçeve tehdit altındayken, Avrupalı'nm ne olduğunu yeniden tanımlama ihtiyacı, dışardaki korkular üzerinde daha büyük bir stres oluşturdu. Avrupa kendini neredeyse deniz aşırı ülkelere taşıdığı bir vahşetin kanıyla yıkarken, özellikle bu ütopik idiller, Öteki Halkları gerçek barbarlar olarak tanımladıklarından, Altın Çağ'ın dünyevi cennetinde yaşayan soylu yabaniler benzetmesi biraz şaşırtıcıydı.
Columbus'un kısa zamanda varacağı yere verilecek cevap Yeni Dünya, Amerika olarak belirginleşmişti. Peki, bir insan yeni bir dünyayı nasıl idare etti, Avrupalılar ile karşılaştırıldığında, içindeki yeni insanların statüsü ne olacaktı? Bu sorular, krallar tarafından adlandırılan cuntalar veya özel konsil-lerce İspanya'da ciddi bir şekilde tartışıldı, ileri sürülen görüşler, İspanya'nın kontrolü altındaki insanlar ve toprak üze-

rindeki hakların yok edilmesi için gereken legal çerçeveyi belirlemek amacıyla din alimleri, sivil ve kilise avukatları tarafından gündeme getirildi.
Tartışmalar, bilinen ortaçağ düşünce ve argümanlarının kategorilerini kullandı ve Pagden'in de (1982) gösterdiği gibi, modern antropolojiyi gündeme soktu. St Thomas Aquinas, Aristotle'ın ortaçağ anlayışını sistematikleştirip, Avrupa'ya, Ötekilik'in iki genel kategorisini verdi: Birincisi, başedilmez bir cehaletti; İncil'in mesajını duyan ve iflah olmazlıkları yüzünden onun mesajını kabul etmeyi reddedenlerdi. Bu kategori, Müslümanlar, Yahudiler ve diğer Sami ırkından olanlarla, Avrupa'nın varlığı süresince onun tecrübesinin bir parçası olan Ötekileri'ni kapsıyordu. İkinci kategori, başedilebi-lir bir cehaletti, hiçbir hatası olmayıp, İncil'in mesajıyla hiç karşılaşmamış ve bununla birlikte Hıristiyanlığ'a döndürülüp, İncil'in öğretilebilineceği kişileri kapsamaktaydı.
O zamanlar, Hıristiyan eğitimine itaat ve Hıristiyanlığ'a bağlılığın tamamen insancıl ve medeni insanların kurduğu şeyin ayırt edici bir işareti olan Ötekilik'in bir aşaması vardı. Bu, Hıristiyan davranış normlarının ve genel olarak insaniliğin davranış normlarının tarifi arasmda bir boşluk olmadığından, Hıristiyanlık olmadan ne kurtuluşun ne de tamamen medeni bir yaşamın olamayacağı Avrupa bilincinin, kararlı ve bütünüyle sarih bir parçasını oluşturmaktaydı. Aquinas, sivil hayatın kökeni üzerinde değerlendirme yapmıştı ancak şüphe bırakmadan, temel insan doğasının dünyada sosyal karakter özellikleriyle gösterildiğine işaret etmişti.
Bu ayırım, Yeni Dünya halkları hakkındaki İspanyol argümanlarının odağıydı. Bu tartışmaların asıl konusu İspanya'dan gelmedi ama, imparatorların ve papalarm evrensel iddialarını desteklemeyen bir geleneği olan bir üniversite olan, Paris'teki Montaigu Üniversitesi'nde bulunan İskoçyalı din adamı ve tarihçi John Mair (Johannes Majör) tarafmdan sağlandı. Mair, sonraları, Avrupa düşünce akımmı silinmez bir şekilde belirleyen İskoç entelektüellerinin uzun listesinde bi-

rinci sırayı aldı. John Mair'in Aristotle'dan alıp 1519 yılında kitabına dahil ettiği fikir, 'barbarların ve kölelerin doğuştan aynı' olduklarıydı. Süregelen tartışma tamamen dar çıkarcılık ve politik menfaat kapsammda ele alınmamalıdır. Kaldı ki bunlar, şüphesiz önemli bir rol oynadı; bu, oculus mundi'nin yeni bir dünya yaratarak ortaya çıkardığı sorunları çözümle-yip entegre etmek için, onun gayretleri bağlamında ele alınmalıdır.
îlk İspanyol cunta, 1504 yılında toplandı ve Amerindian-lar'ı kanunen ortadan kaldırabilen bir tahtın köleleri olduğu sonucuna vardı.
Asıl meydan okuma, 1511'de, Dominikan Antonio de Mo-nesinos'un, Amerindianlar üzerinde uyguladıkları vahşet ve korkunç kölelik için, İspanyol vatandaşlarına çamur attığında oldu. Bu yükümlülük, îspanyollar'm Yeni Dünya üzerindeki hükümdarlığı kanunileştirme iddialarının belirsizliğini, köklerinden sarstı. İspanyollar kazandıkları topraklar üzerindeki haklarının papalık tavizinden söz edebilirdi. Ancak bunun oturtulduğu yer, zayıf, politik ve legal bir zemindi. Özellikle papalık otoritesinin çok zayıfladığı ve papaların rüşvet almada en aşağı noktada bulundukları bir dönemde, Pa-pa'nm bu bölgeyi elden çıkarma yetkisine sahip olduğuna dair yaygın bir kabul yoktu.
Legal olarak da bu, aydınlığa kavuşmamış bir konuydu. Avrupa düşüncesinin legal çerçevesi tarihiydi: Papalığ'ı Hıristiyanlığ'ın ikiz sütunlarından bir miras olarak görmekteydi. Papalar Hz İsa'ya kadar uzanan, babadan oğula geçen bir otoriteyle birlikte, St Peter'in takipçileriydi. Ve Avrupa'nın legal düşünce yapısının çoğunun kaynağı olan Roma İmpa-ratorluğu'ndan gelen Avrupa soyunun özetleriydi. Sonuç olarak putperestliğin üç kategorisiyle birleşen hakların üç aşaması vardı. Birincisi, kilise dışında yaşayıp da Roma împaratorluğu'nun bir zamanlar parçası olan, bununla birlikte arazi sınırları içinde yeniden geri istenilebilir ve kilise malı olan topraklar üzerinde olanlardır.

İspanya tahtı, İspanyol halkmm, Roma döneminde bu bölgeleri işgal eden Vandallar'ın takipçileri olduğunu söyleyerek, Kuzey Afrika'da yerleşmek amacıyla haklarını meşrulaştırmak için bu tür iddiaları kullandı.
İkincisi, dünyada Hıristiyan bir prense kanunen tabi olan insanlar ve bölgeler bulunuyordu. Böyle bir kural, feodal tarzdaki bir Hıristiyan prensinin derebeyliğini yerel bir yönetici onayladığı zaman, anlaşma yoluyla veya adil bir savaşta toprak alma ve istila ile ilgili ortaçağ teamüllerinden ortaya çıkmıştı. Bu, Doğu Hint yarımadasındaki Portekizliler tarafından uygulanan bir modeldi.
Üçüncü kategori, 2. kategoriye göre ne Hıristiyan yönetimine tabi, ne de Roma dünyasının sınırları içerisinde yer almış topraklardaki insanları, yani gerçek kafirleri kapsamaktaydı. Bu 3. kategorideki halklar ki; Amerindianlar'ı dahil eden kategoridir, ister de jure (kanunen), ister de facto (fiili) olsun, Hıristiyan yönetiminin çerçevesi içinde değildi. Onlar, onun, Yeni Dünya yerlilerinin pasif ik doğası ve onların Hıristiyan öğretilerine uyumu hakkındaki raporlarıyla yaratmaya çalıştığı bir problemdi. Bu bizi, ancak anlaşma koşulları yerine getirilirse etkin olan papalık imtiyazlarına geri götürmekteydi ve bunlar, Amerindianlar üzerinde 'tehlike veya zorluklar' çıkarmaksızın, onların Hıristiyanlaştırılmaları üzerinde ısrarcıydı.
Yeni Dünya üzerindeki hükümranlığa, İspanya tahtının hakkını sorgulayan tartışmanm merkezindeki kurum 'enco-mienda' idi. 'Encomienda', bugüne kadar Latin Amerika'nm sosyal formasyonunun bir parçası, uygulanıp, sonuçsuz bir şekilde yıkılan her toprak reform hareketinin bir arka perdesi olduğundan, anlaşılması güç bir argüman değildi. 'Encomienda' böylece ucuz iş gücü ve kölelik elde eden bir 'enco-miendero'ya birçok insan başının bir hissesiydi. Sorun, Yeni Dünya'nın fiziki alanı demek olan bölgenin, aslmda papalık yardımıyla İspanya'ya ait olması halinde, krallığın kendi va-sallarma, yani Yeni Dünya'nın yerlilerine karşı savaş yapma-

yacak olmasıydı. Böyle bir savaş ne adil olacak ne de kraliyet, insanlan bilerek köleleştiremeyecekti. Papanın asla Roma dünyasının bir parçası olmamış topraklan elden çıkarana hakkı sorgulandığı takdirde, şüphesiz bu, Yeni Dünya'da kendilerine alan edinmeye can atan diğer Avrupalı krallar tarafından yapılmıştı, ispanyol hükümranlığını yargılama araçları ayrıntılı bir şekilde açıklanmak zorun-daydı, ve doğal kölelik olarak barbarlık fikrinin önemli hale gelmesi, işte burada oldu. Halklar kendi yargı yeteneklerin-deki eksiklik yüzünden barbardı, ve bu, kendi sosyal yaşamlarının töreleri, gelenek ve görenekleriyle belirleniyordu. Bu, gözlenebilen, davranışsal bir gerçekti. Bu gibi doğal barbarlar, kendi toprakları ve mallan üzerinde dominyon ve hakla-nn tam mülkiyetine sahip olduklarını söylemek için yeterli bir sebebe sahip olamazdı.

Aynca tabiatları gereği bu gibi insanlar, diğerlerinin mantığını anlayabilen ve emirleri takip edebilen doğal kölelerdi. Bunlar aynı zamanda doğal olarak bağımlılardı. Bu gibi insanların kendi topraklan ve insanlan üzerinde gerçek dominyonu olmadığından, ilki bu tesadüfi boşlukla karşılaşan ilk Hıristiyan kral tarafından kazanılabilirdi. Aslında, bunların medeni Hıristiyanlara yakınlığı, vesayet altında iyileştirilebilir bir konuma çıkartılabileceğinden ve bununla birlikte kölelikleri on-lann yararına olacağından, İspanya tahtı için bu gibi doğal köleleri köleleştirmek değerli ve onaylanabilir bir olguydu. Şayet bu argüman, 19.yy'a kadar Avrupa'nın tarihi kayıt-lannda bulunan siyah kölelik hakkındaki tartışmalarda kullanılana benzer geliyorsa, gerçekten aynı olduğundan, çok da şaşırtıcı değildir. Tek fark, siyahları köleleştirme, açıkça bib-likal bağlamlarda kanıtlanabildiğinden, bunun doğruluğu hakkında hiçbir şüphenin bulunmuyor olmasıydı: zenci bir ırk olan Ham'ın torunlarının aşağı tabakadan insanlar olacağı Hz Nuh'un lanetiydi.
O zamanlar bu, Amerindianlar'ın statüsünün müphemli-ği, doğal kölelik olarak barbarlığın göstergeleri hakkında

onlara, Avrupa düşüncesine odaklayan ve ayrıntılı bilgi gerektiren anlaşılır kutsal kitaba dair jeneolojiyi vermedeki zorluktu. Gördüğümüz gibi, Yeni Dünyadan gelen raporların ısrarcı mahiyeti, sivil hayatın negatif Avrupa normları olarak Amerindian'ın sosyal yaşamını ifade ediyordu. Bu raporlar bununla birlikte, insanların köleleştirilip köleleşti-rilemeyecekleri hakkındaki legal argümanın da özüydü. Bunlar ayrıca, insanlığın kendi ilahi yaratılışıyla kesin bir kanunu olan bir doğal kanun konseptine karşı karara bağlandı. Doğal kanuna düşman olan bir sosyal davranışa sahip olmak, kişinin kendini barbar olarak tanımlaması anlamına geliyordu. Bu, tamamen sirküler bir argümandı. Hıristiyan hayatının simültane bir şekilde tanımı bulunmayan bu kanunlann bir telakkisi olmadığından, nihai analizde doğal kanunun sınırlan içerisinde bulunmanın tek yolu, Hıristiyan olmaktı.
Avrupa'ya dönen insanlar, mesela Vespucci'nin 'Novus Mundi' adlı eserini okuduklarında, yerlilerinin ' doğaya göre kanun, kader veya yaşam sahibi olmadıkları'nı öğrendiler. Bununla birlikte, bu, tabiat kanununa göre yaşadıklan anlamına gelmiyordu, çünkü hayvanlar da doğaya göre yaşıyordu. Bu, Yeni Dünyanın halklarının, tamamen doğa kanunlarına aykırı yaşadıkları anlamına gelmekteydi. Vespucci bunu, şunları söyleyerek ifade etti:
onların özel mülkiyetleri yoktur, çünkü herşey ortaktır, ne krallık ne bölge ne de kral sınırları vardır... Hiç-kimseye boyun eğmezler, herkes kendinin kralıdır.. (Onların) ne adaleti ne de minnettarlıkları vardır... Çok doğurgan insanlardır ama mirasçıları yoktur....
Ve şüphesiz onlar eskisi gibi tabiat kanununun bütünüyle ırzında olan, istikrarlı yamyamlardı. Bütün bu 'objektif testler, onların statüsünü barbar olarak belirlemiş ve Avrupalı-lar'ı bu tür insanların köleleştirilebilecekleri argümanına geri götürmüştü.

Avrupa'da Amerindianlar'ın statüsü üzerindeki tartışma, tamamen tek yönlü bir trafik değildi. Bu, ön plana, Ötekiler ve Ötekilik hakkında daha keskin tanımlanmış fikirleri çıkardı, ancak ayrıca Amerindianlar'ın doğal köleler olarak statülerini inkar eden kontr-argümanları da beraberinde getirdi. Ortaçağ genel bakış açısının bir geleneği, bütün yaratılanların hiyerarşik bir düzenlemesi olan var olmanın büyük zinciri içerisinde, yaratık ve insan arasmdaki görünümünde olan hominid, 'similitudines hominis'in eski kategorisinin bir parçası olarak Amerindianlar'ı kabul eden, ve onlarm bütün insanlığını inkar edenler bulunmaktaydı.
Başta Salamanca ekolünden Francisco de Vitoria (1492-1546) olmak üzere diğerleri, Amerindianlar'ı doğal köleler olarak kategorize etmeye karşı ısrarla mücadele etti. Bunlar gospel vaazlarma karşı koymayla, İsa'ya düşman farzedilen ortaçağ temayüllerine göre, sadece köleleştirilebilen ve bununla birlikte haklı olarak toprakları ve malların dominyonunu elde tutan gerçek insanlardı.
Fetihçilerin, anlamayan insanların önünde İncil'i anlatma niyetiyle ve İspanyolların gelişini haber vererek yüksek sesle konuşmalarının istendiği bir deklarasyon olan /Requerimien-to'nun bütünüyle gelişmesine yol açan, bu düşünce tarzıydı. Deklarasyonu takip ederek en küçük bir direnç işareti, Amerindianlar'ı İsa'ya düşman, kişi ve toprağına el konulmaya uygun kişiler olarak kategorize edecekti.
De Vitoria'nm böyle bir kölelikle hiç problemi yoktu. Kendisi şunları yazdığında, konunun homojen Avrupa görüşünü ifade ediyordu: ' Onlara (Afrikalılar) insanca muamele edildiği takdirde, kendi toprakları üzerinde özgürce yaşamaktansa, Hıristiyanlar arasında köle olmaları onlar için daha iyidir, çünkü bir Hıristiyan olmak en büyük mülkiyettir.' Ancak Amerindianlar'ın müphemliği bir şekilde çözümlenmeliydi, çünkü bu insanlar Hıristiyan olacak kadar talihli olmasalar bile, kendi topraklan üzerinde yaşıyorlardı ve özgürlerdi. Bunun için, De Vitoria farklı bir argüman geliştirmeye de-

vam etti. Amerindianlar'ın, kendilerini yönetmekten aciz, vahşi hayvanlardan çok az farklı olarak ortaya çıkabilecekken, onlarm aynı zamanda kendi işlerinde, belli bir rasyonel düzene de sahip olduklarını kabul ediyordu. Amerindian-lar'ın rasyonalliklerindeki eksiklik, o zamanlar, kendi tabiatlarının mirası değil, ancak zayıf ve barbarca eğitimlerinin ha-tasıydı.
Başka bir deyişle, Yeni Dünya'nın halkları, tabi köleler değil, bir kez düzenli bir şekilde eğitilip, yetiştirilmeye görsün, gerçek mantığın mirasçıları olan doğal çocuklardı. Yanlış eğitimlerine bağlı kültürel konumlan onlan, tamamen rasyonel davranıştan aciz hale getirdi ve bu, İspanyol tahtının onlarm topraklarını ve onlan, kendileri yetişkin çağa erene kadar himaye etme haklannda mazur gösterdi.
Yüzyıllar sonra Krpling, beyaz adamm yarı çocuk yan şeytan olan vahşiye bakma yükümlülüğünü özetlediğinde, esasen en gözde ve insancıl versiyonu içindeki Avrupa koloniciliğinin asıl konseptini vurguluyordu. Eşitliğin şeytani yönü, gördüğümüz gibi, daima ortaçağ çerçevesinde varoldu, ve Şeytanın Hıristiyan dünyası ile alay ettiği demonik taklitleri meydana çıkarmak için mantık gereçlerinin güvenilirliği hakkmda ve temel insan özelliği olarak akıl üzerindeki daha da büyük Protestan inanandan kaynaklanan, barbarlığa verilen Protestan yanıtta daha büyük bir öneme sahipti.
Doğal çocuklar, bu kurum gerçek köleler olmayan ve legal anlamda özgürlüklerini muhafaza eden "özgür[7] insanlar üzerinde denenmiş olarak 'encomiendado'ya dayandığı sürece, 'ecomienda'ya mecbur tutulabilirdi. Durum şuydu ki 'enco-miendero', uşaklarına Hıristiyan eğitimi ve asgari bir ücret sağlamayı taahhüt etmeliydi.
Bu, encomiendanın tam şekli ve fiktif kullanımı oldu. Uygulamada, İspanyol bölgesinde, onunla yan yana duran tam bir legal köleliğe yakındı. Yine de 'özgür' encomienda, legal bir ayrıntı olabilirdi, Amerindianlar, bir yerden diğerine serbestçe gidemiyorlardı ve sahiplerine bağımhydılar. Fetihçiler

ve yerleşenlerden aldıkları gerçek bilgi ve davranışlara gelince, baştan savmalar ve kural dışı tavırlar şu cümlede özetleniyordu, 'Obedezco pero no cumplo',- ' İtaat ederim ama uygulamam/
Barbarlık hakkındaki tartışma, ortaçağ düşünce araçlarını ortaçağ tecrübesinin bir parçası olmayan koloniyel bir karşılaşma için yeniden biledi. Küre çevresinden gelen bütün raporlar Ötekileri hakkında köleliğe dair bir grup oluşturdu ve Avrupa'nın benliğinde yeni bir şuur açtı. Bu süreç içerisinde tanımlanan sadece 'Onlar' değil, aynı zamanda Avrupalı 'Biz'di.
Doğal köleliğin veya doğal çocuğun sonucu, doğuştan üstün Hıristiyan yaşam tarzını temsil eden doğal öğretmen ve doğal sahibin varlığıydı. Ortaçağ Avrupası, Hıristiyanlığın seçkinliği hakkında hiç şüphe duymadı, ancak dünyaya hakimiyeti yaymada niçin başarısız oluğuna dair derin bir şaşkınlığa sahipti. Bu merkezi problemle boğuşan ve nakış gibi işleyen Haçlı Seferleri, hazır ve nazır bir ortaçağ temasıydı. İsa'nın yeryüzüne inmesinden 6 y.y sonra neden bütün insanlığı kurtarmak için ölünsün, bütün insan varlığına ve kurtuluşa bir tek yol kurulsun, Arabistan'da başka bir Peygamber ortaya çıksın? Niçin İslam dalaleti bu kadar çabuk yayılsın ve dünya çapında bir başarı kazanıp Avrupa'ya hükmedip, onu tehdit etsin? Bilgi kaynağının sadece araçlar değil, aynı zamanda bilgi ve tekniklerin olduğu Müslüman medeniyetine bağımlılığı içinde ortaçağ Hıristiyanlığı, muzaffer bir üstünlüğe değil, acı veren bir şekilde kendinden şüpheye sahip oldu. Akıllıca davranarak üstünlüğü ele geçiren Müslüman egemenliğini şekillendiren, 1492'den 1521'e kadar süren 29 yıllık bu hızlı yayılmadan hemen sonra koşullar, Hıristiyanların kendine güvenlerinin yeniden ortaya çıkması için uygun hale geldi. Avrupa'yı oluşturan dünya görüşünün üstünlüğü, bütün yerküre etrafındaki birçok insan ve büyük toprakların egemenliğiyle sembolize edilip somutlaştırıldığında, yeni bir anlam kazandı. Oculus Mundi'ye bakış Atlantik boyunca, bütün atalarmdan kalan mülkiyeti, bu yeni dönemin sınırla-

rını belirleyen Yeni Dünya'ya çevrildiği zaman, doğal hakim, sadece bir Avrupalı olarak şekillendirilebilirdi. Medeniyet meşalesi, Yunanistan'dan Roma'ya ve Atlantik litoraline, veya Kudüs'ten Roma'ya ve Atlantik kıyısına kadar batıya doğru hareket etmekteydi. Birçoğu Machiavelli ve sonraları da Vico, Herder ve Hegel tarafından ifade edildi.
Avrupa anlayışının evrensel çerçevesinde Yeni Dünya'yı dahil etmek için biçimlendirilen Ötekilik'in antropolojisi, Avrupa'nın hatta ortaçağ konvansiyonu içinde bilinen Afrika ve Asya kıtalanyla bile olan ilişkilerini değiştirip, şu an bütünüyle kaplayacak yeni bir global konvansiyon olabilirdi.
Yeni Dünya halklarının kültürel şartları ve onlarm Hıristiyan normlarından gelen görüş ayrılıkları, sıklıkla ortaçağ klasik deposunda bulunan barbarlığın var olan modellerine karşı okundu. Amerindianlar,

Etiyopyalılar'a (Habeşistan'dan Hindistan'a kadar herkes için kullanılabilecek bir ad) veya Thracian ya da îskitler'e benziyordu. Eski zamanlarda yaşamış bu insanların tarih ve değişime maruz kaldığı hususunda bir konsept yoktu.
Tarih ikonografisinin ve ortaçağ döneminin seyahat yazılarının da yeterinden fazla açık etmesi dolayısıyla, tarihi imgelemler de yoktu. Mandeville, Marco Polo ve Friar Odoric'i sona erdiren 14.y.y kolleksiyonu seyahat yazılarından biri olan 'Lives de Merveilles' resimlerini incelemek, mahveleri ortaçağ gemileri veya burç duvarları üzerine çizilmiş Hint fillerini ve Büyük Han'm resmi geçidinin, Avrupa kraliyet geçidinin resmine benzetildiği yerleri bulmaktır. Öteki zamanlar, diğer yerler ve Öteki Halklar, benzer bir ifadeyle gösterilir. Holinshed'in 'Siyasi Günlük'ü 1577 yılında basıldığında, eski İngiliz kraliçesi Boadicea'nm Roma lejyonu önündeki bir resmini de dahil etmişlerdir. Boadicea, Kraliçe 1. Elzabeth'in bir kopyasıdır ve Roma lejyonları Elizabeth döneminin geleneksel askerleridir.
Bununla birlikte, Thomas Harriot, kitabı Teni Bulunan Ülke Virginia'nın Kısa ve Gerçek Hikayesi'ni 1588'de yayın-

ladığında, kitap, ressam John White tarafından resmedildi. Şu an British Museum'da bulunan White'ın bu güzel ve titiz resimleri, büyük oranda klasik parçalara sahipti, ancak aynı zamanda Amerika halkının etnografisine, giyimine, evlerine, araç gereçlerine ve tarım ekonomisine karşı yeni bir hassasiyeti de gösteriyordu. Harriot ve White'm eseri, 1592'de Jo-hannes de Bry tarafından birinci bölümü 'Amerika'yı yeniden bastığmda, kitabın bir de 'Eski zamanlarda, büyük Britanya'nın bir parçasında yaşamış Picteler'in bazı resimleri' adında bir ilavesi vardı. Eski Britonlar, Romalı barbarlar, günümüzde Amerindianlar olarak resmedildi. Avrupa, geçmişteki halkların yeni bir mental resmini kazandı. Avrupa'nın antikacıları, insanlığın orjinal durum nosyonu hakkında bilgilendirme yapmak için yeni bir bilgi ve hayal gücü yapısını oluşturdular. İlkelleri oluşturma işlemi başladı ve Yeni Dün-ya'nın yeniliğinden direk atladı. Margaret T. Hodgen'in 'eski ve samimi fikirler' olarak adlandırdığı şeyi, ortaçağ ve klasik entellektüel mirası kullanarak, Avrupa zihni, başka medeniyetlere müteşekkir olma yerine, Avrupa'nın kendini bütün medeniyetlerin tepesinde görebildiği yer olan ilk orjinal konumundan günümüze kadar süren bir medeniyet gelişmesi olarak yeni bir tarih olgusu biçimlendirmeye başladı. Bu süreçte şu an Avrupa'nın dominyonu içerisinde olan, günümüze kadar gelen yeryüzü halkları, Avrupa medeniyetinin, onun gittikçe çoğalan seyahatini geçirdiği basamakların kanıtı oldu. Avrupa'nın kendi imajını yeniden tanımlayıp büyüleyen soru, karnaval gösterilerinde eğlendirmek için Fransa'ya getirilen Amerindianlar'ı gözlemlemek için birçok fırsatı olan Michel de Montaigne (1533-1592) tarafından post-Kolombiyan dönemde yeniden dile geldi. Soru uygun bir biçimde 'Yamyamlar Üzerine' adlı makalesinde ortaya çıktı: 'Medeni ve gayri medeni diye ayrılma sebebi neydi?' Soru Avrupa'da yıllar boyunca farklı şekillerde sorulmaya devam edildi. Günümüzde de gelişmiş bir tartışma içinde hala sorulmaktadır: endüstrileşme, bilimsel ve endüstriyel devrimler, neden sadece Avrupa'da oldu da başka yerde olmadı?

Yeni Dünya insanlarını izahatin kutsal kitapla alakalı çerçevesi içine sokma, böyle bir soruya cevap ve insanlığın evrensel varlığının üniter anlayışı için araştırmanın bir parçasını oluşturmaktaydı. Medeniyet, 'kültür' kelimesiyle yer değiştirebilirdi ve tarihçi antropolog George Stocking Jr'm da söylediği gibi, her ikisi de 19.yy'm sonlarına kadar tekil anlamda kullanıldı.
Kişi Cennetten kovulma ve zarafetten düşüş sonrası, insanlığa ne olduğu hakkmda farklı fikirlere sahip olabilir. Allah'ın lütfunun rehberliğini reddeden veya yörünge içine düşmeyenler tarafından barbarlığa doğru bir dejenerasyon, ya da Allah'ın lütfunun eli altında yükselen insandan gelen çok eski bir masumiyet var olabilirdi. Columbus, Vespucci ve birçok kişiler tarafından sağlanan 'dünyevi Cennet'in ilk raporları, bu tarz meseleler hakkında düşünmeye yeni bir yol açtı. Altın, Bronz ve Demir olan üç çağın eski Yunan formülü, modern zamanlar ve mit arasındaki bir bağ olmayı kesip, tarih zamanı konsepti oldu.
Avrupalılar'ın kültürel hayatına Hıristiyan terimlerini ve geleneğini uygulama yoluyla, bütün yerküre çevresinde Avrupa'nın icatla meşgul olduğu günümüz gerçek dünya insanları, sürekli yeni bir geçmiş duygusu yaratmakla görevlendirildi. Öteki, sadece Hıristiyan mezhebi veya kilise dışında farklı bir şekilde yaşayan bir barbar ya da ilkel olma sebebiyle Avrupa'dan sürülmedi. Amerika'nın yeniliği sağolsun, bütün Ötekiler, Avrupa'nın üstün olduğu geçmiş bir çağın insanları olduğundan parçalandılar. Öteki insanlar statik kaldı, Avrupa ruhen, entelektüel ve fiziksel olarak eski dünyanın sınırları ötesinde gelişirken, onlar Avrupa'nın kendi tarihinde bulunduğu yerde kaldılar.

Bununla beraber, kaba gözükse de, kürenin etrafındaki tartışmalı geniş hareketi içinde Öteki Halklar'a Avrupa'nın yaptığı homojen teklif, köleleştirme ve dönüştürme arasında seçim yapmaktı. Bu kadarı, süreci kanunlaştıran papalık onaylarının felsefesinde yer alıyordu. Köleleştirmenin doğal

hakime doğal olarak bağlı bir varlık şeklinde barbar kavramı oluşturularak nasıl haklı kılındığını gördük. Dönüştürme, medeniyetin faydaları ve sanatın öğretilmesi için bir araçtı.
ispanya ve Portekiz tahtları, en Katolik krallıklardı. Papalar tarafından onaylanan tahtın öncelikleri, onları, yeni mülkiyetlerinin hem ruhani hem de fani işlerinin idarecileri yaptı Kilise onların kontrolü altındaydı ve personelinin yeni topraklardaki randevusu bir kraliyet perogatifiydi. Krallar için bu bölgelerdeki kiliseler, politik fonksiyonlara açıktı. Dönüştürme, krallar ve onların gönderdikleri misyonerler tarafından, paganları eski durumundan kurtarma aracı olarak, Avrupa yaşam tarzıyla aynı smırı paylaşan Hıristiyan dünya görüşüne bir başlangıç olarak anlaşılmaktaydı. Axtell'in (1981) onu ortaya koyduğu gibi: 'Amerika yerlilerini dönüştürmek, onların yerli karakterlerini Avrupa'nın kestirilen düşünce ve duygu modlarını, kestirilemeyen yerli modlarmın yerine koyarak değiştirmekti/ îşlem Amerika ile sınırlı değildi; kapsama alanı globaldi.
Öteki insanlarm Avrupa'nın gelenek ve göreneklerine asimilasyonu, bir iç transformasyon değildi. Yeni Hıristiyan-lar'ı, patronlarıyla eşit dereceye koymuyordu. Medeni olmanın araçlan olarak, alışkanlıklarda, giyimde, yemede, evlilik geleneklerinde, aile ilişkilerinde, sıklıkla yaşanan yerde, dilde ve politik ilişkilerde değişiklikleri kapsıyordu.
Kuzey Amerika'da yerleşmiş bir ingiliz olan Sir William Johnson'ın eleştirisinde açığa çıkarıldığı gibi, bu, köleleştirme hakkındaki tartışmalarla sıkıca bağlantılı bir transformasyon süreciydi.
Johnson 'ilkelleri Hıristiyanlığa çevirmeden önce medeni-leştirme' nin, 'onları Hıristiyan yapmak için gerekli olduğunu açıklıyordu, onlar önce Adam edilmeliydi.' Doğal köle ve doğal çocuk, koşullara bağlı bir insandı; doğal kanuna aykırı davranan doğal durumlarında bırakılmayabilirlerdi. Bu, Hıristiyan şuurunu rencide ederdi. Bu hele bir değiştirilsin; ger-

çek medeniyet yararı ve onun zirvesi Hıristiyanlık, onlara verilebilecek ya da almaya hazır olacaklardı. Ancak bu onları ikinci sınıf vatandaş yapacaktı. Hıristiyanlık değerlendirmesi ve tanımı, efendinin ellerinde olan Avrupa kültürü bir ürün kaldı. Aslında, patronlar sürekli mezuniyet sınavını ertelediler. Misyonerlerin de sürekli şikayet ettikleri gibi, bu yeni Hıristiyanlar, zorbalık ve kılıç gücüyle kazanılıyor, yeni inançları ve onun geleneklerini eksik öğreniyorlardı; dominyonlara kısmen varan rahipler, ruhları harmanlamak için yeni bölgelerin ticari istilasını ele geçirmekle oldukça meşgul olduklarından, Hıristiyanlığ'a döndürme işine devam edecek yeteri kadar misyoner zaten asla bulunamadı.
Boxer'ın (1991) da söylediği gibi, Portekizler, Afrika veya Hindistan'da misyoner problemini halletmek için kilisedeki görevlere yerli Hıristiyanları atamada isteksizdi. Bu, nadir kayda değer istisnalara rağmen doğruydu. Ancak dönüştürme, Portekiz yerleşim birimleri ve ispanyol bölgesi için kolay işlenir bir iç bölge yarattı. 1513 Burgos kanunları
Yeni Dünya'daki dönüştürmeye ispanyol yaklaşımını gösteriyordu. Bu, Amerindianlar'ı eski evlerinden uzağa sürmeye hemfikirdi çünkü değişken Hıristiyanlar, ormana kaçmaya eğilimliydiler. Bu, sürekli koloniyel bir şikayetti. Koloniciler arasında, Amerindianlar'ın hayattaki tek hedeflerinin tam olarak kendilerinin istediği gibi kendileriyle ilgili bir özgürlüğe sahip olmaları hakkında sürekli bir şüphe vardı. Bu, post-Kolumbiyan dünyanın sağlayamayacağı bir özgürlüktü. Bu, aynı zamanda Yeni Dünyadaki sirküler hareketlerin en gözdesini üretti. Yerleşimcilerin zorbalığından Amerindianlar'ı uzaklaştırma yoluyla dönüştürme sürecine yardım etmek için, bazı Katolik düzenler, yeni toplulukları oluşturmaya başladı. Bu örneğin ilki, Mexico, Santa Fe'de onun köy hastaneleriyle Vasco de Quiroga tarafından kuruldu. Kendisi şiddetle köleliğe karşıydı yani, encomienda'nın sıkı destekçisiydi. 1535 yılındaki kitabı 'Informacion en Derecho'da, dönek in-

sanların kendi toprakları üzerinde haklarının eksikliğini anlatmak için, geniş çapta irdelemeler yaptı. Bu insanlar, kendi eski evlerinden sürülüp encomienda içine dağıtılabilirlerdi, çünkü 'düzenli bir politik hayata, ve bir krala sahip olan, birçok tanrıya tapmayan, tabiat kanununu gözlemleyen en azından bilen bu insanlar, yalnız, kendilerine ait olan dominyon haklarına sahip değillerdi.' Amerika kıtasında onun yerine, 'insanlar, barbar ve vahşiler olarak kendi zorbalıkları içinde, İspanyollar tarafından kolayca yönetilmeye müsaade ettikleri için, doğal dünyanın mekanizmalarına oldukça ilgisiz nasıl olabil-diklerini açıklamak için uzun bir yol kateden politik hayat ve olaylardan bihaber' yaşıyorlardı.

Aztek ve înkalar gibi böyle halkların arasında gerçek politika yoktu; 'özgür insanlar arasındaki bir canlı olarak değil, bastırılmış ve köle olan tutsak insanlar arasında bir tanrı olarak' tapılan zorbalar vardı. Bunlar, tam bir Hıristiyan yaşamma götürüldükleri, sorumluluklarının en iyi üstlenildiği yer olan özel topluluklarda, süpervizyon altında dönüşüm için olgunlaştırıldılar. Daha sonra Cizvitler bu modeli adapte ettiler. Bununla beraber, Amerindianlar'ı aç gözlü İspanyol yerleşimcilerden ayırdıklarında, bu, onlarm tam olarak istedikleri özgürlüğü onlara verme anlamına gelmiyordu.

Quiroga'nm kendi köy hastanelerini kurmasında, amiri, Mexico baş piskoposu Juan de Zumaraga'nın mülkiyetindeki bir kitaptan etkilendiği açıkça görülür. Kitap, gördüğümüz gibi, Vespucci'nin 'Novus Mundi'sine bağlı ve Iambolous tarafından esinlenilen, Thomas More'un 'Ütopya'sıydı. Mo-re'un, kişinin mülk zorbalığı olarak adlandırabileceği bir şey olan Avrupa sivil hayatının materyal koşullarının klasik suçlusu, Avrupa tarihinden alman örneklerde fikirlerini tutturduğu düşmanlıktı. Mal, dominyon, Yeni Dünya'nm önemli sorusu, Avrupa tarafmdan medeni hayatın vazgeçilmez bir unsuru ve mülkiyet ilişkileri sadece gerçek bir medeni toplumda yükselebilecek bir şey olarak anlaşıldı.

Halbuki Hıristiyan akımları bütün mülkiyeti ortak tutma fikrine bağlıydı ve barışsever bir toplumda yaşama, ortaçağ tecrübesinin kalıcı bir parçasıydı Avrupa'daki dahili Haçlı Seferlerini ve Waldensian dalaletini pompalayan Katar dalaletini dahil ettiler. Bunlar bilinen ağza alınmazlardı. Avrupa'daki mülkiyet ilişkilerinin ıslahı için tartışmada More, Yeni Dünya'ya doğru Amerigo Vespucci'ye eşlik ederken, gemi kazasına uğrayan Ralph Hythlodacus tarafından Amerika'dan geri getirilen bilginin, hayali olasılıklarını kullandı.

Yeni Dünya'dan gelen fikirler, aynca Avrupa'daki kişisel özgürlükleri arttırmak için yeni stratejilerin planlanmasına yardım edip, mümkün kıldı.

İnsanın esas konumu, fikri ve insan gelişmesinin basamakları, Öteki Halklarla ilişkiler sayesinde öğrenildi. Her iki fikir, yüzyıllarca Avrupa'nın politik tartışmalarını yapılandırmada önemli bir rol oynadı. O, orada Hobbes'taydı (herkesin herkese karşı savaşı), Rousseau'daydı (Tahiti yüzyılında anlaşıldığı gibi soylu ilkelin özgürlüğü) ve Kari Marx'taydı. O, orada, milliyetçilik ve ırkçılık kavramlarını berraklaştı-ran romantik akımdaydı.

Avrupa'nın kendi benliğiyle olan ilişkilerindeki her gelişme, geçmişine dair yeni bir ilişkiyi ve anlayışı dahil etmekteydi. Ve bu geçmiş, günümüzde yerküre etrafında Avrupa'nın yönettiği ve kontrol ettiği halkların durumu ve farklılığının yorumlarından oluşuyordu. Fakat bu fikirler, Yeni Dünya'ya ulaşıp değişken insanlar üzerinde uygulandığında oluşturdukları süreçler, şüphesiz korkunç sonuçlarıyla çok az farklı bir anlama sahip oldu.

Vahşi insanların eğitilip medenileştirilmeleri, bu olmazsa da yok edilmeleri fikri, Güney Amerika'nın İspanyol (Roman Katolik) yaşantısına yabancı değildi. Bu, ayrıca Kuzey Amerika'nın Protestan idaresinin köklerinde de bulunuyordu. Her iki istilanm sembolleri aynıydı: Hıristiyanlığ'ın Amerin-dianlar'm ilkelliğini göz önünde bulunduran mandasıdır.

Kendilerini ingiltere Kralı'ndan ayırdıktan sonra, Kuzey Amerika'nın beyaz cumhuriyet liderlerinin esas endişesi, iyi bir hükümet ve kendini kontrolle eş anlamlı olarak gördükleri erdem arasındaki ilişkiydi. Protestan etiğinde kök salan Cumhuriyetçi ideolojiye, entelektüel ve politik liderler tarafından kendilerinin duygusal yönlerini disipline etmek ve ehlileştirmek, "içgüdüsel yaşam'la özdeşleştirilen siyahlar ve Kızılderili gruplardan kendilerini daha da uzaklaştırmak için bir strateji olarak prim verildi. Her olayda, beyaz yerleşimcilere göre, hem siyahların hem de Kızılderililerin erdemle bağdaşmadıkları, oldukça açıktı.

Benzer şekilde, beyazların medeni bir insanda bulunması gerektiğine inandıkları işe eğilim ve kontrol gücünün Kızıl-derililerde eksik olduğu ve onların ilkel, vahşi ve tutkulu yaratıklar oduğu düşünülüyordu. Ekstrem bir görüş onları 'kabaca Kızılderililer denen hayvanlar' olarak tarif ediyordu. Shakespeare'in Caliban'ı gibi, onlar doğal hayatın efendileri değildi. Bununla birlikte cumhuriyetçi de olamazlardı. Bir cumhuriyetçi olmak için sebep; emretme gücünde olmalıydı. Beyazlar doğal olarak akıl veya rasyonallikle bağdaştırılıyordu; oysa renkli insanlar vücutlarıyla. Yine de, akıl, benliğin diğer parçalarmm üzerinde bir otoritede bulunduğu için, sonuç olarak beyazlar, siyahların ve Kızılderililerin üzerine çıkarıldılar. Jefferson'ın Kızılderili hakkında iki görüşü vardı: medenileştirilebilirdi veya ortadan kaldırılıp muhtemelen yok edilebilirdi. Bu görüş, kendini defalarca tekrarladı. Jeffer-son için, gelişme, ilkellikten pastorale doğru ve sonra geçmişten günümüze şehir medeniyetine ilerleme demekti: Kızılde-rili doğayla, geçmişle tanımlanıyordu ve geçmiş boyunduruk altma alınmalıydı.

Beyazlı, siyahlı, Kızılderilileriyle birlikte çeşitli bir toplum, bununla beraber cumhuriyetçi bir topluma tehlike oluşturuyordu, çünkü o, tabiata yakın içgüdüsel bir yaşam süren grupları barındırmaktaydı. Jefferson'a göre siyah zekası düşük, Kızılderilininki de gelişmişin altındaydı. Bunu,

medeni insanların sahip olması gereken kendini kontrol veya gelişebilirliğe her ikisinin de sahip olmadığı fikri takip etti. Aslında siyahlar, çocukluğun ötesinde gelişemezlerdi. 'Aynı güç, ona daha küçük beyinle siyah bir deri, bize daha büyük bir beyinle beyaz bir deri verdi' diye yazmaktaydı bir yazar.
Bununla beraber, beyazlar, siyah 'çocuk/ilkel'i, kendi özlerine ve değer verdikleri şeylere, insanın hayvani yönünü kontrol eden, akümülasyon prensibini ve ahlaki ölçülülüğü, 'endüstriye teşvik'i eksik bir anti tez olarak gördü.
îyi insan ormanlarla kaplı, birkaç bin ilkelin sıralandığı bir ülkeyi, şehirler, kasabalar ve verimli çiftliklerle... özgürlük, medeniyet ve dinin bütün lütuflarıyla dolu geniş Cumhuri-yet'imize nasıl tercih edebilirdi? Ormanın çocukları Kızılderililer, toprağı işlemiyorlardı. Onlar üzerinde oturmadıkları, hem de hiçbir ilerleme kaydetmedikleri sahalar üzerinde, nasıl hak iddia edebilirlerdi?
Jefferson'ın 1803'te Andrew Jackson'a söylediği hükümet, Kızılderililer arasında onları tarıma yönlendirmek, federal ticaret merkezlerinden konfor ve elbise satın almak ve para kazanmak için, 'faydasız' geniş ormanlarını satmak amacıyla onlara tavsiye vermek için ajanlar bulundurmalıydı. Doğal olarak onlar, şayet adam gibi davranmazlarsa, ortadan kaldırılacaktı.
Sonraları beyazlar, Kızılderililer'in onlarla 200 yıl boyunca beraber yaşayıp hala hiçbir gelişme göstermedikleri için gerginlik yaşadıklarını itiraf ettiler:
Kendi ormanlarının ayıları, geyikleri ve buffalolan gibi yaşar bir Kızılderili, aynı babası ^ibi, ve babasının öldüğü gibi ölür. Medeni komşularının sanatını asla taklit etmek istemez. Hayatı sayısız tembellik ve hayvani isteklerini tedarik etmek için, gayretli bir çabayla veya kendisinin uğursuz tutkularını tatmin etmeyle geçer. Çabalar... Onu eğitmeye ve adam etmeye yetmez. Ama o, belki de ormanlarla birlikte ortadan yok olmaya mahkumdur....

Ormanların kendileri, oldukları gibi, ümitsiz bir verimsizliğe bırakılmamalı, ama medeniyet ve gelişmeye de yol açmalıdır. Şayet bir şeyin faydası yoksa, ortadan kaldırılmalıdır. Jefferson şöyle yazıyordu:
(Virginia) kanunları, ayrıca at, büyükbaş hayvan ve geyik gibi faydalı hayvanların geliştirilip korunmasına; kurt, sincap, karga ve kara tavuk gibi zararlı olanlarını ise yok etmeye; ülkeye gelen şüpheli gemilerin neden olduğu bulaşıcı hastalıklara karşı yurttaşlarımızı korumaya, karantina uygulamaya ve ülke içindeki bu tarz hastalıkları olan kişilerin hareketine düzenleme getirme yollarına da tenezzül etti.
'Faydalı' hayvanların sayıları geliştirilmeli, zararlı olanların kökü kazınmalıydı. Yeni halk, her çeşit hastalıktan izole edilmek zorundaydı. Cumhuriyetçi toplumu tehdit eden her-şey, temizlenip arındırılmak zorundaydı.
Tocqueville, beyazların batıya doğru yayılma hareketlerinde, Kızılderililerin haklarından onları nasıl mahrum bıraktıkları ve onları 'tek mutluluk, sessizlik, legal olarak, hayırseverlikle, kan dökmeden ve dünyanın gözünde dürüstlüğün bir tek yüce prensibini bozmadan' nasıl yok edebildiklerini yazdı. Şüphesiz bu, doğru değildi ve Tocqueville meydana gelen büyük felaketlere ve en büyük tasviyeye şahit olmamıştı.
1829'daki Birleşik Devletler Cumhurbaşkanı Andrew Jackson dönemi boyunca 7000 Kızılderili, evlerinden güneye taşındı ve Mississippi nehrinin batısına sürüldü. Şiddet, hastalık, açlık ve tehlikeli seyahat koşullan ve çetin kış sonucunda, güney Kızılderililerin üçte biri öldü. 'Beş medeni halk' diye adlandırılan ırkların topraklarını beyaz yerleşimcilere açmak, Jackson'm göç politikasının önemli bir nedeniydi.
'Beş medeni halk' - Cherokeeler, Creeklet Chickasawlar, Choctawlar ve Seminoleler - unvanlarını, beyaz medeniyetin teçhizat ve geleneklerini almadaki istekliliklerinden kazandı-

lar. Amerikalılar'ın Kızılderililer'i değişmemiş buldukları yerde, Kızılderililer, beyaz medeniyeti ısrarla iki kat artmış olarak buldu. 1844'te güney, çoktan beyaz adamm ülkesi haline gelmişti.
18.yy'ın sonlarına doğru sahte New Echota antlaşmasının resmi onayının ardından, davetsiz beyaz misafirler, çiftlikleri, sürülmüş arazileri ele geçirip, sahipleri zorla kovarak veya sıklıkla katlederek, Cherokee bölgesine yerleştiler. Cherokeeler yine de antlaşmayı tanımayı ve bölgeyi terketmeyi

reddettiler; sonunda, 1838'de, federal hükümet orduya 15000 Cherokee'yi toplama emri verdi. Toplama kamplarına yerleştirilen ve çetin kışta Mississippi'nin ötesine batıya sürülen 4000'den fazla Cherokee, Trail of Tears'de öldü.

Ondokuzuncu yüzyıl başlarında, Birleşik Devletler senatörü Thomas Hart Benton (bakınız Galli, 1890, ve Gabriel, 1929) Columbus'un çizgisi ve ifadelerini devam ettirmede özel bir zorluk görmedi: Adem'in oğulları, 'ilk atalarının aslen yerleştiği Asya'nın doğu kıyılarında' Pasifik Okyanu-su'na doğru batıya, doğu kıyılarından Amerika boyunca yürüyerek, kürenin çevresini tamamlıyorlardı.

1846'da Benton'm da Kongre'ye açıkladığı gibi, beyaz ırkın batı kıyılarına ulaşması, insanlığın yararına olacaktı. Öte yandan, biraraya geldiklerinde 'üstün ırktan izlenimi alacak olan' sarı ırktı. Benton beyaz ırkın tek basma 'yeni ve uzak yerleri arayan tek ırk olduğu için' yeryüzünü boyunduruk altına almak ve yeniden ikmalini yapmak için ilahi emir aldığını iddia etmekteydi.

Batı Asya'dan sayısız kalkışlar yaptıklarından, 'medeniyeti geliştirdikleri için' ilkelliği ve ilkelleri yok ederek, dini, sanatı ve bilimi ilerlettiler. Atlantik kıyılarından Kızılderili-ler'in yok olması hakkında Benton, ilahi kanunun etkisinin olduğu anlaşılan şeyin karşısında kişinin söz söyleme hakkı olamayacağını ifade etti. Beyaz ırk egemenliği alacak ve sarı ırkı kendi uyuşukluğundan kurtarıp onları geliştirecekti.

Meksika-Birleşik Devletler savaşından sonra Meksiko'nun boyunduruğuyla ' hükmedilecek bazı uluslar vardır[7] düşüncesi, her zamankinden daha da belirgin bir hale geldi. İlerleme göstermeyen, hazinelerini denetimsiz bir şekilde harcayan- kaynaklarını bağrına basmayan- böyle bir ülke, yok edilecek... daha maceracı düşman için kolay bir av olacaktı.

Ondan sonra, Amerikan yayılması kendini, Filipinler'den îspanyollar'ı defederek 'Hindistan yolunda' buldu, ve Asya'nın pazarlarına nüfuz etmeye başladı. Amerikan saldırganlığı ve yıkıcılığının müteahhitleri, çetin bir hayatin ilkelerini vaaz etmekteydi. Uzak Doğu'nun ele geçirilmesi, oradaki kötü koşullardan ve daha güçlü bir ulustan gelen tecavüzlere karşı koymada, Asya gücünün eksikliğinden kaynaklanacaktı. Daha fazla toprak isteyenler medeni insanlardı. Aciz ırkların kaderiydi yok edilmek; güçsüz olanlar geri çekilip, güçlünün ısrarcı etkisinden evvel yok oldular.

Hiç kimsenin yerleşmek için doğal bir hakkı yoktu: bu hak fiziksel uygunluğa bağlıydı. Bu topraktan yararlananlar, kaynaklarını belirginleştirenler sadece aylak bırakılmaz, hakkı verilirdi. Kızılderililer'e ait topraklar, insan hayatının tek amacına aykırı gelecek şekilde boşuna duruyordu. Medeni insanlar, artık, hala ilkellerin mülkiyetinde olan dünyanın bölümlerini kontrol edecek, ve dünyanm genel iyiliği için, onların sahip olduğu kaynaklan ve toprağmı kullanacakta. Columbus'un torunları, her yerde bütün insanların insani niteliğini yükseltmek için kolonicilik ve emperyalizm kurumlarını kullanacakta.

Bu en son Columbiyen dizaynı, bununla birlikte gelişmemiş bölgelerin egemenliğine de yöneldi. Bu sefer, topraklar ilkel Filipinliler'i ve vahşi Çinliler'i kapsıyordu. Amerika, hala çocukluk dönemlerinde olan durağan ve barbar Çinliler'e yeniden hayat verecekti. Amerika veya Asya'da nerede olursa olsun ilkellik, medeniyete dönüşmeliydi. Savaşmak, bununla beraber Amerikan dindarlığının en yüksek ahlaki ifadesi oldu. Columbus'un Arawaklar'ı görüp onlan kendi iyilikleri

için köleleştirmeyi düşündüğü günlerden bu yana hiçbirşey değişmedi. Tek fark, Columbus'un bıraktıklannm mirasçısı Anglo-Saxon yıkıcılığının, günümüzde global olmasıydı. Şu an, kendinin son yıkımından başka çözüm bekleyen bir varış noktası kalmadı.

Yine de Columbus'un göz kamaştıncılığında kalan ve açık bir şekilde meydan okunmaz olan ve 500 yıl süren emir: Efsanevi Hindistan Yarımadası araştırmasını derinleştirmek ve devamlılığını sağlamakla kendilerini meşgul eden global kurumların bolluğudur. O, altın ve baharat aradı; onlar gelirler ve heyecan ararlardı. Her ikisi de iç boşluğa ve onsuz sıradan hayatın tatsızlığına bağlıydı. Can alıcı soru olan kendisinin niçin kıyılan terk ettiği ve insanlığın geri kalanına zorla kabul ettirmeye çalıştığı şeyin, artık cevaplanamaz olarak kalmasına gerek yoktu. Bununla birlikte hareket kazanını durgunlaştırmak, anlamsız bir gayreti bütün yönleriyle açığa vuracaktı. Bu süre içinde, gelişme Güney *içinde* enkomienda ile yer değiştirdi.

Post-Columbiyen Dönem

Avrupa'nın kendini Yeni Dünya'ya kabul ettirmesi, 500 yıl sonra bile, hala birçoğu tam olarak ortaya konmayan, sayısız psikolojik ve kültürel güçleri serbest bıraktı. Biz burada birkaçını açıklamaya çalıştık. Bu kuvvetlerden üçü, Avrupa kültürünün globalleştiği ve kesinleşti-rildiği yerde, koloniyel ve post-koloniyel dünyada önemli hale geldi. Bu kuvvetlerle beraber Christopher Columbus, her medeniyette kültürel bir varlığa dönüştü. Artık tarihte basit bir şekilde yer almıyordu, Batı'nın alkışlanacak kültürel

bir kahramanı değil, büyük başarısının 500. yılında eleştirilen ya da fırlatılıp atılan biri oluyordu. Hatta açıkça, Batı'nın sevgi dolu kucağına kaçan ve Columbus'un kendisiyle birlikte Yeni Dünya'ya taşıdığı, Avrupa repertuarıyla hiçbir ilgisi olmayanlarla bile yüzleştirilmek zorunda kalıyordu. Bu üç meseleyle son noktayı koyan yorumlarımıza, bir prelüd olarak tekrar döneceğiz. İlki, Amerikan Kızılderilileri'nin yerli karakterini, Axtell'in kelimeleriyle (1981), 'Avrupa'nın duygu ve düşünce sistemleri' ile 'kendilerinin anlaşılmaz yerli özel-likleri'ni ortadan kaldırmak için yer değiştirmelerini isteyen kişiler tarafından temsil edilir. Dünyanm yarı yolu, binlerce mil uzakta, Lord Macaulay (1800-59), Columbus'un seyahati-

nin orjinal istikameti olan Hindistan kolonisinde, benzer bir değiştirmeye teşebbüs etmişti. Bununla beraber, kontrol ve gözetim altına alınması zor olan ve 'anlaşılmaz' bulunan yerli özellikleri, hem kültürü hem de insan doğasını kapsıyordu. Her ikisi de, kurumları ve şahsiyetleri oluşturmak için kurnazca düzenlenmek zorundaydı ki; Avrupa'ya tanıdık gelsin ve bununla birlikte kontrol edilip önceden kestirilebilsin. Ma-caulay'a göre bir kere ele alınsın, böyle yerliler sadece görünüşte yerli kalacaktı; zihinsel alışkanlıkları, tepkileri ve tarzlarında Avrupalı olacaklardı. Bu sosyal yapılanma, günümüzde, her baskıcı ulus-devlet, gelişme ve bilimsel rasyonellik hususunda, Avrupa konseptiyle hareket eden anti-Batı rejimin resmi amacı oldu. Devlet formasyonu, gelişmesi ve geneldeki modernizasyonu, artık sivil özgürlüklerin kısaltılması ve devlet şiddeti için rutin mazeretler haline dönüştü ve doğal olarak; Batı'nın tek uluslu devletleri arasmda heyecanlı taraftarlar buldu.

Aslmda, böyle rejimler tek başlarma daha iyi olmuştur. Modern dönem öncesi Avrupa'da tek uluslu devletin sorumluluğu, geniş ölçüde ekonomik verimlilik ve ulusal güvenliği ilgilendiren konularla sınırlı kalırken, ilkel dünyada (bugünün 3. Dünya'sı), tek ulusluluk, ek olarak, *beyaz* insanın sorumluluğundaydı: bütün nüfusu kendi 'hurafeler'i, 'irrasyo-nellikler'i, ve 'yozlaşmış' yaşam biçimlerini, modern Batı'nın yaşam biçimine çekmek.

İkincisi, H.G.VVells zaman yolculuğu fikrinin benzerliklerini, doğada, madde fiziği, zaman ve mekanın başka yere ışınlanabilirliği fikrini popülarize etmeden uzun süre önce, Yeni Dünya, Avrupa'nın Ötekileri'nin geçmişi, şu anı ve geleceği üzerinden kendi imalatı kültürel yeni bir oyun oynamasına müsaade etmişti. Bu oyunda, Avrupa'nın geçmişi sistematik bir biçimde, Batı dışı dünyanın bugünü olarak gösterildi. Avrupa'nm ve Modern Batı'nın geri kalanının modernlik Öncesi enkamasyonları süresince olduğu şey, günümüzde Ötekileri'nin sadece söylenenlere göre çamura batacak kadar

geri kalmışlığı idi. İlkel ve çocuk arasındaki eşitlik, koloniyel ve koloniyel sonrası egemenliğin medenileştirme misyonun-daki son mazeret olarak kuruldu.

Benzer bir şekilde, Avrupa'nm bugünü, Ötekileri'nin geleceği olarak yeniden yazıldı. Yeni gelişme teorisine göre, Batı'nm şimdi olduğu şey, Ötekileri'nin Batı gelenekleri ve değerlerini özümseyecek ve kendi iyiliklerini bilecek kadar olgun ve rasyonel olmalarını sağladıkları takdirde, gelecekte olabileceği şeydir. Ötekileri'nin kabiliyetlerinin, Batı'nın bütünlüğünde onu özümseyecek kadar 'olgun' olduğunu gösterme kabiliyeti gerçeği, Ghristopher Columbus'un kültürünü taşıyanlara daha çok güven verdi. Zaman yolculuğunun her iki şeklinde Batı, kültürel ve psikolojik olarak değerli her şeyin ölçüsünü geride bıraktı- ikincisinin hastalığında dünyanın geri kalanına kaygı duyan bir uzman. Batı, muhtemelen dünyanm geri kalanını, kendilerinin geri kalanından daha iyi anlamakta, çünkü geri kalanlar sadece bugünlerinde yaşamakta, oysa Batı, o bugünde yaşayıp (o, Batı'nın geçmişi oluyor) onu aşmıştı; Batı, Ötekileri'nin geleceğini, onların bildiklerinden daha iyi bilmekte, çünkü Batı geleceği yaşayan şu andayken, Ötekileri o geleceğe daha yeni girmek zorundadır.

Yeni Dünya'nın tarih kayıtlarını tutanlar, Amerindianları 'kendilerinin zorbalıklarına maruz kalanlar olarak karakteri-ze etmişlerdi. İlkelin bu okuma mantığı, kendi insanlarıyla birlikte Batılılaşmış Üçüncü Dünya elitlerinin ilişkileri kadar, Batı'nın, dünyanın geri kalanıyla olan ilişkilerinin bütün alanlarına da nüfuz eder. Doğal çocuk olarak ilkel ve doğal köle olarak ilkel, son 200 yılı aşkın süre zarfında, 15.yy Avru-pasında *enkomienda* kurumuyla beraber, Avrupa'nm sahip olduğundan daha büyük bir gücü ve uygulanabilirliği öğrendiği teşbihlerdir. Okuyucunun hatırlayabileceği gibi, William Johnson ilkelleri medenileştirmek için kişinin önce onları Hı-ristiyanlaştırması, ama bunun için de önce onları 'adam' etmesi gerektiğine inanıyordu. O proje günümüzde, daha bü-

yük bir şevkle, kuzey devletlerinin ve sayısız güney despotları altında, çok taraflı gelişim bankaları da dahil işbirlikçi yapıların, söylendiği kadarıyla müşfik boyunduruğu altında hala devam etmektedir.

Son olarak, 'medeniyet' ve 'kültür' kelimelerinin 19.yy'a kadar tekil kullanıldığına dikkat çekmiştik. 'Seçilmişlik' fikri sistematik bir şekilde bozuldu ve global kültürün merkezinde kabul edilen uyuşmazlık konseptine uymayan bütün ihtilaf yollarını marjinalleştirdi. Hiçbir şey, Avrupa'nm *oculus tnundisi* etrafında organize olmuş günümüz global düzeninin dengesini, bu ihtilaf düzenlemesinden daha samimi bir şekilde garantilememiştir. Uyuşmazlığın iç kaleleri, kuzey sahnesinde birbiri ardına yıkıldığı için (serinin en sonu Marxist-Le-ninist projedir), ana global kültür sadece sınırsız güç ve daha büyük bir kararlılık duygusu kazanmakla kalmadı, ayrıca ana fikrin dilde ifade bulmayan bu ihtilafı daha hafife alır hale geldi- Batı'ya yönelik ihtilaf. Bütün uyuşmazlığın Batı karşıtı şekilleri, karmakarışık, kontrolsüz, çocukça, organize olmamış ve irrasyonel kabul edilmekteydi.
Christopher Columbus, o zamanlar, sonuç olarak zafer kazanmış göründü. 500 yıllık yağmacı vandalizm ve kolonicilikten sonra, ilkel dünyada kendini klonlamak için 200 yıllık modernizasyonu ve eğitimi düzenledi. Belki de artık dünya sahnesinin merkezinde yer almak zorunda değildi. Kendi isteğiyle dünyada ve hatta onu sevenler arasında bile eleştirinin, akim ve aşağılamanın boy hedefi olmaya izin vermiş olabilir.
Batı, onu, zaferin veya öz eleştiride güvenin sembolü olarak bile canlı tutmak zorunda kalmayabilir, çünkü dünyanın geri kalanı bunu kendi başına tamamlayabilir.
Halbuki, her şey göz önünde tutulduğunda, Batı karşıtı dünya kendi kültürel özüne tamamen, öyle olmasını istese bile, sahip olamaz. *Oculus mundi* hakkındaki versiyonu nadiren komik ve yapmacıklıktan başka bir şey olamaz. Bu komiklik ve yapmacıklık içinde daima mümkün olan bir başka oyun

vardır - Batı'nm beklentilerini cardı tutmada daima bir başarısızlık ihtimali varçlır. Oyun ve başarısızlık, başkaca bir tota-lize durumdan Batı karşıtı duruma doğru küçük bir çıkış önerir. Güney toplumlarının çoğunda, ihtilafın her günkü şekilleri ve rezistansı, modernizasyon sürecini önler ve bu toplumları ferdilikle ve kendi tarihlerinin bağıyla donatır. Güneydeki toplum hayatı ve geleneklerinin kalıcılığı, homojenliğin global güçlerinin toptan korunması içindedir.
Avrupa mantığına ne oyun ne de kaçış rotası vardır. Ne de her ikisi, Kolombiyan imajı ve mirasını, günümüzde reddetmeyi arayan bu mantığın içerisindeki ihtilafın parçalarında bulunmaktadır. Batı içindeki Ötekileri'nin baskısı daha tamdır. Yığm haline getirilerek, bireyin başardı atomizasyo-nu ileye egemen sosyal trendlerin korunması ve bütün uyuşmazlıkları tamamen renklendiren bir tür geniş çaplı market-leşme ile oluşturulan toplum hayatının tamamen yıkdışı, bütün hepsi, Batı entellektüel geleneğini bde neredeyse çok basit tek kültürlü bir özellik haline getirir. Batı içerisindeki muhalif medeni akımlar, Batı dışmda var olmak zorunda olabilir - Ötekileri'nin yaşayan kültürel çoğunluklarında, tuhaf bir şeküde yeterli olan, hatta belki de Batı'ya ekspoze edüenler-den kazandmış, ihraç edilmiş çift kültürlülükte bile bulunan olabilir.
Çünkü, şayet Batı, Ötekileri hakkında bir teoriye sahipse, Ötekileri de Batı hakkında kendi teorilerini çoktan geliştirmiştir.
1492 olayları, bununla birlikte sadece Avrupa'nm ilgi odağı olamaz; ne de basit bir şeküde Batı karşıtı bir açmazı ihtiva etmezler. Paylaşılmış bir anıyı oluştururlar, trajik ama o ölçüde paylaşdan, geleceklerimizi insancdlaştırma ve çoğullaştırma için asd çizgi olarak hizmet edebilen bir anı. Bu olasılık keşfedilip, onun implikasyonları onaylandığı zaman, sadece bütün dünya halklarının kayıp gerçekliğini tedavi edebiliriz; sadece o zaman, kike etrafındaki ortak bügi havuzunda görünmeyenleri açığa çıkarabüiriz.

Barbar Denen Ötekiler
Serbestlik noktası bir bakıma bizden 1492'ye geri gitmemizi ve Avrupa'nın kurduğu, merkezi sahne olan dünya görüşünün alt yüzeyini eski haline getirmemizi ister. Colum-bus'un neslinde, aynı dünya görüşü, bütün küreyi sarmaya devam etmiştir. 1492'den 1990'lara kadar değişim, kopma ve farklılıkla değil, psikolojik olduğu kadar kültürel gerçekliklerden kasten kaçma, hafıza kaybı ve baskıyla da uğraşmaktayız. Kör bir gözün deforme olmuş kısmıyla ilgileniyoruz.
Columbus tarafından açılan Atlantik boşluğunda yürüyerek yükselen medeniyet Batı'nın gözü, Avrupalı ya da Batılı olmayanı gözlemlemek için çevrildiğinde, kördü Ötekileri'ni gözlemlediğinde, kendi öngörüleri ve algılamalarıyla çelişkili bir biçimde, *oculus mundi* kördü. Yalnızca Ötekileri'ni sahte bir şekilde tanıtmaya yardım etmekle kalmadı, aynı zamanda Avrupa'nın iç şeytanları arasmdan onları çıkarıp buldu - Avrupa'nın korkulan, kaygıları ve inkarcı özüydü bu.

Avrupa'nın hayalinde önceden var olan Ötekileri fikri, bir canlılık kazandı ki, Avrupa, sanki Ötekileri onun algıladığı şeyden başka hiç bir şeymiş gibi onlarla temasa geçmek ve onları yönetmek için yola çıktı.
Dünya çevresindeki halkların devasa çeşitliliği, bütün pratik amaçlar için Ötekilik'in tek, büyük kategorisi içinde bir bütün olarak düşünüldü. Bir tek Öteki'in aşikarlığı, Ba-tı'dan bölünen ve farklı olan bütün Ötekileri ile paylaşılan genellikte kayboldu. Bu aşikarlık, uzmanlara ve profesyonellere tartışma konusu olarak bırakıldı.
Örneğin, Hindistan'daki ingiliz idaresi, Ötekilik'in geleneklerinde kök salmış antik çalışmalarla şekillendirildi, tngi-liz yönetiminin şekli, entelektüel borcunu, eski ortaçağ kategorilerine ve bu fikirler aracılığıyla değerlendirmeler yapıp çalışan James Mill'in beğenilerine bıraktı. Hintlilerle, değişmek için otonom bir etkiye sahip olamayan durağan bir geleneğin parçalanymış gibi ilgilenmeyi sürdürdü. Değişimi yaratabilen veya sebep olabilen her şey, Hindistan denen yerde yaşayan halkın canlı geleneklerine değil, Batı'ya aitti.

Gelenek doğasının bu konsepti, Hindistan içinde ve pratik olarak bütün Batı karşıtı toplumlarda yaşamaktadır. Colum-bus'un yerleştirmesi, benliğin kolonileşmesi, 1492'nin süregelen mirası yoluyla, Ötekileri'nin benlik konseptlerine nüfuz etti. Bu, modern eğitim ve devletin aparatlarında, Ötekilik'in fikir ürünleriyle şifrelenmiş aksiyomlarda gizlidir. Günümüzde Batı karşıtı dünyanın bağımsız tek uluslu devletleri, kendi problemleri üzerinde 'hükümranlık' kazanmak ve kendi otonom geçmişlerinin daha derin bilgisizliğini emmek için, bu ihraç edilen eğitim sonrasmda açlık çekmektedirler. Şartlarını değiştirecek 'iyi ve faydalı' bilgiyi kazanma arzusu, Ötekilerinin kendilerine yabancı olmaları zorunluluğunu gerektirir.
Bununla beraber modern dünyada, Ötekileri çifte anlaşıl-mazhklarla karşı karşıya getirilmekteler; Batı ve kendi gerçek özleri arasmdaki fark; kendi gerçek benlikleri ve Batı'nın onlara verdiği uyduruk benlik arasındaki farktır. Politik ve sosyal kontrolleriyle ve resmileştirilip kontrolü sürdüren Ötekileri fikriyle beraber, kolonici empozeyi ters çevirecek çifte savaş, bütün Öteki medeniyetleri kendi içinde alt üst etmiştir.
Oculus müridinin kör bakışının gerçek zaferi, bugün bile Batı medeniyetiyle olan bütün pazarlıkların Batı geleneklerine göre gerçekleştirilmesi zorunluğudur. Islah ve tavizi emniyete almak için, gerçek insanlar, ya Avrupa'nın uydurduğu Ötekileri'ymiş gibi, ya da Batı'nın bir parçasıymış gibi davranmak zorundadırlar. Bu zafer, sonuç olarak öylesine tamamlanmıştır ki, bugün Ötekileri de kendi özleriyle, Batı medeniyetinin usûllerine göre pazarlık yaparlar.
Bununla birlikte gelecek, Ötekileri'ne, Columbus'un ilk olarak 1492'de onlara sunduğu aynı iki yanlış seçeneğe onay verir: köleleştirme ve dönüştürme. 500 yıl içinde sahip olduğumuz tek gelişme, günümüzde Ötekileri'nin sahip olduğu hem egemen olan tarafın kurduğu bir 'gerçeklik', hem de önceki kendilerinin bir parodisi olarak yaşama opsiyonudur. Şu anki yeni dünya düzenindeki tartışma içindeki hiçbir şey

bundan daha olası ve onaylanabilir değildir, çünkü Kolombi-yan politikası şuurunun sınırları içinde kalır. 1492'de *oculus mundi* Avrupa tarihinin kör bakışını bilinmeyene çevirdi ve büyük bir yalanı zorla kabul ettirerek, onu, bilinene dönüştürdü. 1990'larda bütün tarihler o yalan-. la dejenere edildi. Yüz yüze geldiğimiz görev, bir ad bile veremediğimiz bir halk olan Amerindianlar'a karşı nazik olma değil, bu büyük yalan yoluyla yazılan şeyden uzak durmaktır. Ya da bu görev, Christopher Columbus ve arkasında durduğu herşeye karşı çirkin bir tavır almak değildir - çünkü kolay bir opsiyon ve hayatın diğer önemli sektörlerindeki rahatlık için bir telafi olarak bize bir günah keçisi verilmiştir.
Görev, Batı'nın *oculus mundisini* bütün deformasyonlarıy-la görünür kılmaktır ki her taraftaki halk bir kez daha kendilerini açıkça görebilsin. Avrupa'nın Amerika kıtasında karaya çıkışı, şimdi kimliklerini ister istemez bulan dünyanın bütün uluslarının içinde bulunduğu bir tartışmanın başlangıç noktasıdır. O, bugünün dünyasında pratikte başa çıkılmaz bir girişimin değiş tokuşu, konuşması ve çok kültürlü bir diyaloga, çeşitliliğe ve çoğulluğa dönüştüren global sistemin eşsiz ve yeni bir bilgisi ve gücünün baş momentidir. İkilem, Amerika Birleşik Devletleri yurttaşı kadar, Avrupalılar'ı, Amerindianlar'ı, Japonlar'ı ve Çinliler'i, Hintlileri ve Müslü-manlar'ı karşı karşıya getirmektedir.
Columbus yanlısı veya karşıtı basit bir oylama isteyen 1990'lar, kahraman Columbus taraftarı veya kötü adam Co-lumbus'a karşı, yazdığı, gerçeği saptırmasını sorgulamaksı-zın büyük bir yalanı oluşturmanın bir validasyon etkisidir. Ancak 500 yıldır hala yapılması beklenen keşif, Colum-bus'un mümkün kıldığı cehaletin zaferi yüzünden, kim olursak olalım kendi hakkımızda ne kadar az şey biliyor ol-duğumuzdur.

İnsan çeşitliliği ve doğası, nedenleri ve etkileri, sonuçları ve implikasyonları hakkındaki bütün tartışma terimleri ve sorular, 12 Ekim 1492 tarihinin olaylarına kadar gider. Bu değişim noktası sadece modern olmanın anlamını

değil, Batı'dan ayrı Avrupalı değil, Öteki olmanın anlamını oluşturmuştur.

Bununla birlikte Columbus'un lanetlenmesi, Ötekileri'ne modern dünyada, bütün çeşitliliği içerisinde otonom bir varlık vermek için yetersizdir. Ne de Batı'yı Ötekileri ile yeni bir yolda buluşturacak serbestliği sağlayabilir.

Son 500 yılda bir çok kez Kolombiyan mirası, egemen fikirlerin aşikar kaderinden rahatsızlık verici gerçekleri uzaklaştırmak ve bastırmak için yeniden formüle edildi. Bu, sık sık, 1492 olaylarını eleştiren diğer eserlerin esası olarak başarıyla tamamlandı. Kenaini beğenmiş kötü adam, bozguncu ve yağmacı, emperyalist deha Columbus, şimdi bir kaşif değildir. O, kendi çağdaşları tarafmdan bile bu şekilde tanınıyordu. Onun 1990'lardaki kötü şöhreti, sadece, 1492 olaylarında gösterildiği kadarıyla, *oculus mundi* nin başka açıdan görünen perspektifi, ya da başka bir reformülasyon olabilir.

Görünen odur ki, bilgi ve cehaletin aynı kurnaz manipu-lasyonu, Columbus'un delişmen günlerindeki gibi 500. (quin-centennial) yılında iş başındadır. Gerçekle yüzleşme - daha da önemlisi Ötekileri ile - hala mevcudiyet bulmayı bekliyor. Bu kısır döngüyü kırabilir ve Avrupa'nın vizyonunu sakatlayıp, onun gözüne vuran körlüğü sadece iyileştirme yoluyla bu politik tartışmayı sona erdirebiliriz. Bunu, uydurulan Öte-kileri'nin yanlışlığını tanıyarak, bu mitoloji üzerine kurulmuş her şeyi tarih çöplüğüne göndererek yapmalıyız.

Yeni Dünya'nın bu devasa yapılanmasında, Batı karşıtı gerçek uluslar olarak Ötekileri'nin büyük bir rolü vardır. Tek başlarına dünyaya, günümüzde akümüle olmuş geçmişin kültürel ve entelektüel çöplüğünü bitirecek mental araçlar önerebilirler. Bu, onların kendi, üzerinde gerçek, çoğul bir gelecek yaratabilen, dayanma ve savunma çekirdekleri içeren şüpheli kimlikleriyle mücadele tecrübesidir. Güçlüler nadiren kendi dünyalarını güçsüzlerle paylaşmayı düşünürler - ta ki değişmek için durum kaçınılmaz pratik bir gereklilik olana kadar.

Bununla beraber ahlaki bir duruma ek olarak, istenen şey, gerçek değişime prim verecek pratik bir çerçevedir.

Batı karşıtları, kendini ilgilendiren çağdaş, mahcup olmayan bir konuşmayı, arabuluculuk yapmayan düşünceyi, Christopher Columbus döneminde emilen konseptleri başlatmak için, kendi dilleriyle kendi haklarmda ve kendileriyle konuşmayı öğrenmeliler. Bu, esnekliği ve kendi gelenekleri ve tarihini yeniden öğrenmeyi kapsar. Ancak onun tartışma ve sonucu kendi kavramsal alemine oturtulduğunda, o, Batı dünyasıyla yeni bir ilişki yaratmayı ve kendi post modern gerçekliğini yazmayı ümit edebilir. Bu yeni söylev, özellikle bilgi üretimi ve aktarımı alanında, kurumlarımızın taze bir tanımını gerektirmekte. Dayanma ve savunma, Güney ile ilişkili olan yeni entelektüel ağlar inşa eden Üçüncü Dünyanm eğitim yapılarını da yeniden inşa etmeyi kapsayabilir. Bu yapılar, Batı hakimiyeti dışında, her birinin kendi kelimeleri ve konseptleri olan dillerin çoğalmasmı canlandırabilir. Çeşitli olmalarına rağmen, ortak bir egemenlik ve dislokasyon mirası yoluyla hepsi bilgilendirileceği için, kesişen kültürlerin çoklu anlatımı yoluyla yeni bir çoklu gelecek kurmak gerçeği, çoklu kültürel söylemleri edinmek için biraraya gelmek zorundadırlar.

Bu tarz bir çoklu anlatım aslında modern Batı'nm kendi benliğiyle yüzleşmesine, redüksiyonist Ötekileri'nin uzlaştı-rıcılığmı saptırmadan yardımcı olabilir. Bu, suçun itirafı ya da bir pişmanlık gösterisi için bir istek değildir ama ahlaki bir vazifeye ek olarak iç huzuru için tazmin ve telafinin ayrıca bir reçete olabileceğinin onayıdır. Batı'nın gerçek benliğiyle karşılaşması, gerçek dünyada gücün kullanımındaki devamlı değişim için simültane bir projedir.

Batı'nm küstahlığı ve kendini beğenmişliğinin temelini oluşturan kalıcı öz güvensizlik, bir bilince kalacak yer sağlamak zorunda kalabilir ki, kendilerinden kaynaklanan farklılıklar Batı benliğinin dengesini bozmasın. Kendine güvenen Batı karşıtı medeniyetlerin varlığı - kendi kategorileri ulaşü-

maz ve değerleri, Batı'ya yabancı kaldığı zaman bile - otantik Batı kimliğinin reddine ihtimal vermez. Bu tür bir kendine güveni mümkün kılmak için, önceki köleleştirilmiş dünyayı Batı'ya anlaşılır kılmak, alt egemen bir varlık olarak dünyanın geri kalanına da Batı'yı anlaşılır kılmak için yeni fikirlerin söylemiyle, modernlik ve post modernlikten keskin bir kopuş yapılandırılmak zorundadır

Bu, Batı'yı kendisine karşı yanıltan kopukluk ve parçalama, yenilik fikirleri ve imajlarına yaygın güveni yıkma anlamına gelebilir. Öncelikle, bu, aym zamanda bağdaşık bütünler olarak istisna olan anlamsız uygulamalar ve değerler, birbirine bağlı inançların bütünlüğü, sürekli mevcudiyetler olarak medeniyetler ve kültürlerin önemli entegrasyonunu takdir etmeyi öğrenmeyi; ve ikinci olarak, çoklu uygarlık geleceğinin, kaos, karşılıklı anlaşmazlık ya da savaş için bir tarif olmadığını, ama yeni bir olasılık çeşitliliğine, çevreyle ilgili, ekonomik, sosyal ve politik terimlerde daha adil ve katlanıla-bilinir bir geleceğe doğru yardımcı olabilecek araçlar olduğunu takdir etmeyi içerir.
1990'lar ve sonrasmdaki meydan okuma, çoklu geçmişlerimizi ve onlar yoluyla çoklu geleceklerimizi yeniden bakıma sokmak olmalıdır ki, bir kez daha geçmişi oluşturacak ve dünyayı çeşitlilik ve eşit bir şekilde sağlam yollarla görmek için, ayrıca bütün dünya halklarının çeşitliliğinde onlar için çoklu bir gelecek oluşturacak fikir ve olaylara aynı zamanda haklı cevaplar olarak, tarihler, meta tarihler ve mitografiler olmaya başlayabilsin.
Bu, Columbus'un başarısıyla susturulan tartışmaları dü-zeltebilmenin tek yoludur.